

**Op weg naar duurzame overbodigheid van professionals door het
bevorderen van samenredzaamheid**

*Onderzoek naar de ervaringen van jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale
netwerk met het betrekken van het sociale netwerk en de bijdrage aan netwerkversterking
binnen de interventie Community Support*

Community Support.

Student: L. van der Vegt (s3994732)

L.van.der.vegt@student.rug.nl

Begeleiders:

Dr. A.M.N. Huyghen	Rijksuniversiteit Groningen
N. Heijs	Community Support
Dr. V. Verhage	Wetenschapswinkel UMCG

Tweede beoordelaar:

Dr. L. Visscher	Rijksuniversiteit Groningen
-----------------	-----------------------------

16-06-2023

Aantal woorden: 11204

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit der Gedrags- en Maatschappijwetenschappen

Masterthesis Orthopedagogiek (PAMA5166)

Samenvatting

Uit onderzoek blijkt dat samenredzaamheid, het gevoel dat gemeenschapsleden door gezamenlijke inspanning hun problemen kunnen oplossen, belangrijk is voor het welzijn van cliënten. De interventie Community Support focust op het versterken van de samenredzaamheid van cliënten door onder andere het sociale netwerk te betrekken en uit te breiden. Het huidige onderzoek richt zich op de ervaringen van jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk met het betrekken van het sociale netwerk en de bijdrage aan netwerkversterking binnen de interventie. Hiervoor zijn duo, semigestructureerde interviews afgenomen. Uit het huidige onderzoek blijkt dat het merendeel van de participanten tevreden is over de betrokkenheid van het sociale netwerk bij de hulp. Belangrijke factoren die de betrokkenheid van het sociale netwerk bevorderen zijn: 1) het bieden van een luisterend oor, 2) het actief meedenken, 3) het betrekken van meerdere perspectieven en 4) netwerkbijeenkomsten. Belemmerende factoren zijn: 1) angst voor oordeel van de omgeving, 2) overbelasting van belangrijke steunfiguren, 3) schaamte voor de problematiek, 4) gebrek aan begrip en 5) communicatie. Daarnaast heeft het merendeel van de participanten een verandering in het sociale netwerk na de interventie opgemerkt. Echter niet alle participanten zijn tevreden met de ontvangen sociale steun na de hulp. Tot slot blijkt dat de participanten verdeeld zijn over de mate waarin zij de veranderingen in hun sociale netwerk toeschrijven aan de interventie. Belangrijke factoren die de bijdrage van de interventie aan netwerkversterking bevorderen zijn: 1) actief betrekken van het sociale netwerk en 2) sociaal contact leggen. De participanten die aangeven dat de interventie weinig heeft bijgedragen op het gebied van netwerkversterking, benoemen dat de contacten met het sociale netwerk al bestonden vóór de hulp en zij zelfstandig het sociale netwerk betrekken bij de hulpverlening. Concluderend, uit het huidige onderzoek blijkt dat er geen eenduidige manier is om het sociale netwerk te betrekken bij de hulpverlening. Om deze reden is het van belang om met cliënten in gesprek te blijven gaan over de mogelijke drempels die zij ervaren en hoe deze verminderd kunnen worden. Vervolgonderzoek zou zich kunnen richten op de ervaringen van professionals met het betrekken van het sociale netwerk bij de hulpverlening, met als doel hen hierin beter te ondersteunen.

Abstract

Research shows that collective efficacy, the feeling that community members can solve their problems through joint effort, is important for the well-being of clients. The intervention Community Support focuses on enhancing the collective efficacy of clients by engaging and expanding their social network. The current study focuses on the experiences of youth, parents/ caregivers, and individuals from the social network regarding the involvement of the social network within the intervention and its contribution to network strengthening. To investigate this, duo, semi-structured interviews were conducted. The current research states that the majority of the participants is satisfied with the involvement of the social network within the intervention. Key factors that promote the involvement of the social network include: 1) providing a listening ear, 2) active participation in problem-solving, 3) incorporating multiple perspectives, and 4) network meetings. On the other hand, inhibiting factors include: 1) fear of judgment from the social circle, 2) burdening of key support figures, 3) shame related to the problems, 4) lack of understanding and 5) communication. Furthermore, most participants noticed a change in the social network after the intervention. However, not all participants are satisfied with the social support received after the intervention. Lastly, participants were divided regarding the extent to which they attribute the changes in their social network to the intervention. Key factors that promote the intervention's contribution to network strengthening include: 1) actively involving the social network and 2) initiating social contact. The participants who report a limited impact of the intervention on network strengthening, mention that their contacts with the social network already existed prior to the intervention, and that they involve their social network without support. In conclusion, the current study states that there is no straightforward approach in involving the social network within the intervention. Therefore, it is important to continue engaging in conversations with clients about the potential barriers they experience and how these barriers can be reduced. Further research could focus on the experiences of professionals in engaging the social network, aiming to support professionals in this area as well.

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
Abstract	3
Hoofdstuk 1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding en probleemstelling	5
1.2 Doel onderzoek	10
1.3 Hoofdvraag en deelvragen	11
Hoofdstuk 2 Methode	12
2.1 Onderzoeksdesign	12
2.2 Participanten.....	12
2.3 Meetinstrument	14
2.4 Procedure	16
2.5 Analyse	17
Hoofdstuk 3 Resultaten	18
3.1 Betrokkenheid van het sociale netwerk bij de interventie	18
3.2 Ervaringen met het betrekken van het sociale netwerk binnen de interventie.....	19
3.3 Veranderingen in het sociale netwerk na de hulp	22
3.4 Ervaringen met de bijdrage van de interventie aan netwerkversterking.....	24
3.5 Algemene positieve factoren en verbeterpunten met betrekking tot de interventie Community Support	25
Hoofdstuk 4 Discussie	27
4.1 Sterktes en beperkingen van het onderzoek.....	31
4.2 Aanbevelingen.....	32
4.3 Conclusie	35
Literatuurlijst	36
Bijlage 1 Interviewleidraad	41
Bijlage 2 Informatiebrief	48
Bijlage 3 Informatiebrochure	50
Bijlage 4 Informed consent verklaring	51
Bijlage 5 Codeboek	52

Hoofdstuk 1   Inleiding

1.1   Aanleiding en probleemstelling

De Jeugdwet is sinds 1 januari 2015 van kracht en heeft als uiteindelijk doel om de eigen mogelijkheden en krachten van gezinnen en hun omgeving te vergroten (Friele et al., 2018). De gedachte is dat gezinnen op deze manier in staat zijn om hun eigen capaciteiten en sociale netwerken te benutten, waardoor zij de regie over hun leven behouden en zelfstandig opvoedproblemen kunnen oplossen (Bartelink & Verheijden, 2015; Friele et al., 2018; Swagers, 2015; van Ostaijen et al., 2012).

Een belangrijke competentie die hierbij naar voren komt, is zelfredzaamheid. Zelfredzaamheid verwijst naar de overtuiging van iemands capaciteiten om gebeurtenissen in het dagelijks leven te beïnvloeden en zelfstandig op te lossen (Bandura & Wessels, 1994; Schönfeld et al., 2016). Onderzoek heeft aangetoond dat zelfredzaamheid verband houdt met geestelijke gezondheid en psychische stoornissen (Goddard et al., 2004; Schönfeld et al., 2016). Mensen met een hoge zelfredzaamheid ervaren over het algemeen verminderde stress, vertonen betere persoonlijke prestaties en zijn minder kwetsbaar voor depressie (Bandura & Wessels, 1994; Goddard et al., 2004).

Om zelfredzaamheid te bevorderen, is het belangrijk niet alleen te focussen op individuele veranderingen, maar ook op veranderingen in sociale netwerken (Hunter et al., 2019). Sterke banden binnen het sociale netwerk kunnen de zelfredzaamheid positief beïnvloeden (Matthieu & Carbone, 2020). Een sociaal netwerk is een groep mensen die verbonden is door relaties en die een bron van steun zijn voor elkaar (Balaji et al., 2007; Duh-Leong, 2021; Palmer et al., 2019). Deze sociale steun kan verschillende vormen aannemen, zoals emotionele steun (gehechtheid en aanmoediging), sociale integratie (onderdeel uitmaken van een sociale gemeenschap) en informatieve ondersteuning (ontvangen van informatie en advies) (Franks et al., 2004; Palmer et al., 2019; Pataria et al., 2014).

Het belang van het sociale netwerk komt bovendien naar voren binnen het concept ‘pedagogische civil society’. Dit concept benadrukt de cruciale rol van het sociale netwerk in de opvoeding en ontwikkeling van kinderen (Kesselring et al., 2015; Kesselring, 2018; Metz et al., 2012). Door het mobiliseren van sociale netwerken kunnen ouders terugvallen op medeopvoeders uit het sociale netwerk (Hilhorst et al., 2013). Dit leidt tot meer sociale cohesie binnen de samenleving en draagt bij aan het voorkomen van sociaal isolement. Ook

draagt de aanwezigheid van hulpbronnen in sociale netwerken, zoals praktische of informatieve ondersteuning, bij aan de zelfredzaamheid van individuen (Metz et al., 2012).

Een sterk sociaal netwerk heeft niet alleen invloed op de sociale cohesie en zelfredzaamheid, maar ook op de gezondheid en levensverwachting van mensen (Franks et al., 2004; Mur & de Groot, 2003). Een sterk sociaal netwerk kan een buffer vormen voor het ontstaan van fysieke en psychische gezondheidsproblemen, zoals stress (Ditzen & Heinrichs, 2014; Mur & de Groot, 2003), depressie (Mur & de Groot, 2003; Palmer et al., 2019) en angstklachten (Balaji et al., 2007). Een sterk sociaal netwerk speelt bovendien een belangrijke rol in het verhelpen van problematiek, aangezien het een belangrijke bepalende factor is voor de snelheid en effectiviteit waarmee veranderingsprocessen binnen hulpverlening aanslaan en volgehouden worden (Daly, 2010).

Gezien het belang van een sterk sociaal netwerk voor het welzijn gezinnen wordt er binnen het huidige onderzoek uitgegaan van het concept 'samenredzaamheid' (Mur, 2015). Samenredzaamheid verwijst naar het gevoel dat leden van een gemeenschap hebben dat zij door gezamenlijke inspanning hun problemen kunnen oplossen en hun leven kunnen verbeteren (Bandura, 1997; Carbone & McMillin, 2019; Donohoo et al., 2018; Viel-Ruma et al., 2010). Samenredzaamheid wordt geassocieerd met een breed scala aan economische, sociale en gezondheidsuitkomsten. Een lage samenredzaamheid wordt in verband gebracht met partnergeweld, zelfmoord (Browning & Cagney, 2002), economische achterstand, antisociaal gedrag onder schoolgaande leerlingen en depressie (Carbone & McMillin, 2019). Aan de andere kant kan een hoge samenredzaamheid een buffer vormen voor het ontstaan van problematiek bij kinderen die opgroeien in een nadelige omgeving (Odgers et al., 2009). Voornamelijk voor jonge kinderen is een hoge samenredzaamheid een beschermende factor voor het ontstaan van gedragsproblematiek op latere leeftijd (Ma & Grogan-Kaylor, 2017).

Uit onderzoek blijkt dat mensen met zorgbehoeften doorgaans een klein en weinig gevarieerd sociaal netwerk hebben (Oldenkamp et al., 2013; van Asselt-Govert et al., 2013). Bovendien zijn zij minder tevredenheid over het aantal sociale contacten en hebben zij meer moeite om hun sociale netwerk in stand te houden dan mensen zonder zorgbehoeften (Oldenkamp, 2012; Steyaert, 2012). Ondanks het belang van een sterk sociaal netwerk voor mensen met zorgbehoeften, richt hulpverlening zich te weinig op de context van de problematiek. Hierdoor wordt een gebrekkig sociaal netwerk niet als één van de hoofdoorzaken gezien. De oplossing ligt echter vaak in de leefomgeving en hieraan moet dus voldoende aandacht worden besteed (Mur & de Groot, 2003).

Om deze reden richt de interventie Community Support zich op het includeren van cliënten in bestaande sociale gemeenschappen (Heijs, 2020; van Asselt-Goverts et al., 2013). Het doel hierbij is het versterken van de samenredzaamheid van cliënten (Heijs, 2020). Samenredzaamheid wordt door de interventie omschreven als de mate waarin personen voldoende ondersteuning ervaren vanuit hun sociale netwerk om zelfstandig te kunnen functioneren op verschillende levensgebieden. Een belangrijk uitgangspunt binnen Community Support is dat de kwaliteit van leven toeneemt als cliënten volledig kunnen meedoen in bestaande sociale netwerken in de omgeving. Hierbij is de visie van Community Support dat cliënten zelf regie moeten hebben over hun leven en dus ook zelf sturing mogen geven aan de invulling van de hulp (Heijs & Koersen, 2023).

Community Support richt zich op personen met een lage samenredzaamheid die in hun dagelijks leven te maken hebben met sociale en emotionele uitdagingen. Mensen met een lage samenredzaamheid hebben vaak het gevoel niet als volwaardig burgers te kunnen participeren in de maatschappij, waarbij het niet lukt om zelfstandig de regie over het leven terug te nemen (Mur, 2015). Het huidige onderzoek richt zich op de doelgroep jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk. Het sociale netwerk wordt binnen Community Support gedefinieerd als familie, vrienden en personen uit de buurt (Mur, 2015). Deze definitie wordt tevens aangehouden binnen dit onderzoek.

Om de samenredzaamheid van cliënten binnen de interventie Community Support te versterken wordt het gevoel van eigenwaarde vergroot door te focussen op de eigen kracht, sterke kanten en het ervaren van succes. Daarnaast wordt de samenredzaamheid vergroot door het inzichtelijk maken, uitbreiden en benutten van het sociale netwerk (Heijs & Koersen, 2023; Heijs, 2020; Mur, 2015; Vos, 2012). Om deze reden wordt er bij de start van de interventie een netwerkanalyse uitgevoerd (Heijs & Koersen, 2023; Heijs, 2020; Mur, 2015). Dit houdt in dat het huidige en gewenste sociale netwerk in kaart wordt gebracht, de mogelijke hulpbronnen zichtbaar worden gemaakt en personen voor de steungroep worden geïdentificeerd (Heijs & Koersen, 2023; Heijs, 2020; Mur, 2015). Een steungroep bestaat uit ongeveer vijf mensen, het liefst uit het sociale netwerk, die samenkomen en -werken om de cliënt te ondersteunen bij het behalen van de opgestelde doelen (Heijs & Koersen, 2023; Heijs, 2020; Mur, 2015).

Een steungroep heeft verschillende functies in het ondersteunen van de cliënt bij het behalen van de opgestelde doelen. Ten eerste hebben de personen uit de steungroep een modelfunctie. De cliënt kan nieuw gedrag aanleren door het observeren en nadoen van modelgedrag uit de steungroep (Mur, 2015). Ten tweede zorgt de steungroep ervoor dat het

gevoel van erbij horen en meedoen wordt vergroot (Heijs & Koersen, 2023; Mur, 2015). Daarnaast draagt de steungroep bij aan een vergroting van de draagkracht en een vermindering van de draaglast van de cliënt (Heijs & Koersen, 2023).

Naast het inventariseren van hulpbronnen uit het sociale netwerk, richt de methodiek zich op de steun die cliënten zelf kunnen bieden aan mensen in hun sociale netwerk. Het begrip reciprociteit, dat verwijst naar de balans tussen geven en nemen van steun, staat hierbij centraal (Heijs & Koersen, 2023; Molm, 2010). Een goede balans tussen het bieden en ontvangen van steun binnen het sociale netwerk bevordert vertrouwen, affectieve relaties en solidariteit (Molm et al., 2007; Oldenkamp et al., 2013). Daarbij richt Community Support zich op het creëren van duurzame sociale netwerken door cliënten bewust te maken van de bijdrage die zij zelf kunnen leveren aan mensen in hun sociale netwerk.

Netwerkbijeenkomsten zijn naast steungroepen een belangrijk onderdeel binnen de methodiek Community Support. Deze bijeenkomsten bestaan uit zeven sessies waarin vier tot zes ouderparen met vergelijkbare uitdagingen in de opvoeding, training krijgen om effectief om te gaan met het gedrag van hun kinderen. Tijdens deze bijeenkomsten ontvangen ouders en verzorgers praktische handvatten en ervaren ze dat andere gezinnen vergelijkbare situaties doormaken met hun kinderen, waardoor zij beseffen dat ze er niet alleen voor staan (Noorderkompas).

Uit effectonderzoek naar de interventie Community Support blijkt dat deze methode effect heeft op het verbeteren en vergroten van het sociaal netwerk, het verminderen van eenzaamheid, verbeteren van de kwaliteit van leven, het vergroten van participatie en het vergroten van zelfvertrouwen (Vos, 2012). Bovendien toont tevredenheidsonderzoek (januari 2019) aan dat ouders van kinderen die de interventie hebben ontvangen, gemiddeld een 7,9 als cijfer aan de interventie geven (Triqs, 2017a, N=9). Jongeren vanaf 12 jaar geven een 7,1 (Triqs, 2017b, N=7). Daarnaast beveelt 88,9 % van de ouders van kinderen die de interventie hebben ontvangen, anderen de interventie aan (Triqs, 2017a, N=9). Van de jongeren beveelt 66,7 % anderen de interventie aan (Triqs, 2017b, N=7).

Naast effectonderzoek en tevredenheidsonderzoek is er een systematische literatuurreview uitgevoerd naar de factoren die van invloed zijn op de samenredzaamheid. Uit deze review komt naar voren dat onder andere onveiligheid, armoede en sociale identiteit invloed hebben op de mate van samenredzaamheid. Een hoog criminaliteitsgehalte hangt samen met een lagere mate van sociale cohesie, wat de samenredzaamheid kan beïnvloeden. Armoede is ook van invloed op de samenredzaamheid, aangezien woonwijken met een hoog percentage mensen onder de armoedegrens vaak een lagere mate van samenredzaamheid

vertonen. Daarnaast speelt sociale identiteit een rol, waarbij over het algemeen een hogere mate van samenredzaamheid wordt waargenomen wanneer mensen zich identificeren met dezelfde sociale identiteit (van Marum, 2022).

Hoewel er in de wetenschappelijke literatuur factoren naar voren komen die van invloed zijn op samenredzaamheid, is er nog beperkte kennis over de factoren die cliënten zelf als belangrijk ervaren op het gebied van samenredzaamheid. Vanuit de wetenschappelijk literatuur is hier nog weinig over bekend. Uit een recent kwalitatief onderzoek naar de ervaringen van cliënten met een interventie gericht op het opbouwen van banden met het sociale netwerk, blijkt dat continuïteit, openheid, eerlijkheid en wederkerigheid belangrijke factoren zijn in de totstandkoming van een sociale band tussen cliënten en personen uit het sociale netwerk (Swinkels et al., 2022). Echter, is er behoefte aan meer inzicht in de ervaringen van jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk met het betrekken van het sociale netwerk en de bijdrage aan netwerkversterking binnen de hulp van Community Support.

1.2 Doel onderzoek

Het doel van dit onderzoek is het hiaat in kennis over de ervaringen van jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk met het betrekken van het sociale netwerk en de bijdrage aan netwerkversterking binnen de interventie Community Support, op te vullen. Het includeren van de ervaringen van cliënten bij het evalueren en verbeteren van interventies kan leiden tot een betere afstemming van de interventie op de behoeften van cliënten. Dit kan betere behandeluitkomsten, -respons en cliëntbetrokkenheid bewerkstelligen (Bergman et al., 2018; Lambert & Shimokawa, 2016). Onderzoek heeft aangetoond dat het includeren van de ervaringen van cliënten leidt tot verbeterde psychotherapeutische uitkomsten, een vermindering van vroegtijdige beëindiging van behandelingen (Miller et al., 2006; Slone et al., 2015) en lagere afwezigheidspercentages (Miller et al., 2006).

Concluderend, het is cruciaal om de ervaringen van cliënten te includeren om behandeluitkomsten van interventies te verbeteren (Sheppard, 2013). Daarnaast is tot op heden nog geen kwalitatief onderzoek uitgevoerd naar de ervaringen van jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk met het betrekken van het sociale netwerk en de bijdrage aan netwerkversterking binnen de interventie Community Support. Het huidige onderzoek kan bijdragen aan de doorontwikkeling van de interventie.

1.3 Hoofdvraag en deelvragen

Wat zijn de ervaringen van jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk die de interventie Community Support hebben ontvangen met het betrekken van het sociale netwerk en de bijdrage aan netwerkversterking binnen de interventie, en welke factoren zijn van invloed op deze ervaringen?

Om een antwoord op deze vraag te kunnen formuleren zijn er een aantal deelvragen opgesteld, namelijk:

- 1) Op welke manier wordt het sociale netwerk betrokken binnen de interventie volgens jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk?
- 2) Wat zijn de ervaringen van jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk met het betrekken van het sociale netwerk, en welke belemmerende en bevorderende factoren zijn hierop van invloed?
- 3) Is het sociale netwerk veranderd na de interventie volgens jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk?
- 4) Wat zijn de ervaringen van jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk met de bijdrage van de interventie aan netwerkversterking, en welke bevorderende en belemmerende factoren zijn hierop van invloed?

2.1   Onderzoeksdesign

Om inzicht te verkrijgen in de ervaringen van jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk met het betrekken van het sociale netwerk en de bijdrage aan netwerkversterking binnen de interventie, is er gebruik gemaakt van een kwalitatief onderzoeksdesign. De data is verzameld door middel van duo, semigestructureerde interviews met een jeugdige of ouder/ verzorger en een, door hen gekozen, steunfiguur uit het sociale netwerk. Er is gekozen voor een kwalitatief onderzoeksdesign, omdat deze methodiek geschikt is voor het verkrijgen van diepgaande inzichten in de ervaringen, meningen en attitudes van participanten. Bovendien is een kwalitatief onderzoeksdesign geschikt voor onderzoek naar complexe fenomenen zoals hulpverlening en sociale netwerken (Baarda et al., 2005).

2.2   Participanten

De onderzoekspopulatie is geselecteerd door middel van een selecte, doelgerichte steekproeftrekking, waarbij er specifiek is gekeken naar vereiste kenmerken van de participanten (van Zwieten & Willems, 2004). De onderzoekspopulatie omvatte gezinnen die de interventie Community Support hebben ontvangen in de periode van november 2021 tot september 2022. Als inclusie criterium gold dat de gezinnen minstens vijf maanden geleden de interventie moesten hebben afgerond, zodat zij konden reflecteren op de impact van de hulpverlening van Community Support op netwerkversterking. Daarnaast moesten de gezinnen de interventie niet langer dan anderhalf jaar geleden hebben afgerond, omdat na deze periode werd verwacht dat hun herinneringen aan de interventie mogelijk minder accuraat waren. In totaal voldeden elf gezinnen aan deze criteria.

Vervolgens analyseerden medewerkers van Community Support bij deze gezinnen of de verleende hulp destijds voornamelijk gericht was op de ouders/ verzorgers of op de jeugdigen. Als de hulp voornamelijk gericht was op ouders/ verzorgers, werd er aan één van de ouders/ verzorgers gevraagd om deel te nemen aan het onderzoek. Als de hulp voornamelijk gericht was op de jeugdigen, is er gecontroleerd of de jeugdige ouder was dan twaalf. In overeenstemming met de wet wordt ervan uitgegaan dat jeugdigen vanaf twaalf jaar wilsbekwaam zijn en samen met hun ouders/ verzorgers autonome beslissingen kunnen nemen met betrekking tot deelname aan onderzoek (Hein et al., 2016). Van de elf

geselecteerde jeugdigen, ouders/verzorgers hebben twee jeugdigen en vier ouders/ verzorgers ingestemd met deelname. Er is niet gevraagd naar de redenen waarom andere participanten niet wilden deelnemen.

Aan de deelnemende jeugdigen en ouders/ verzorgers werd gevraagd wie uit het sociale netwerk een belangrijk steunfiguur was gedurende de periode dat zij de interventie ontvingen. Belangrijke steunfiguren zijn betrokken binnen de interviews, omdat zij waardevolle inzichten konden verschaffen in hoe zij het hebben ervaren om vanaf buitenaf bij de hulpverlening betrokken te zijn. Om deze reden is als inclusiecriteria opgesteld dat belangrijke steunfiguren zelf geen hulp van Community Support mochten hebben ontvangen, maar dat zij van buitenaf ondersteuning boden aan de jeugdige of ouder/ verzorger.

In totaal werden er drie duo, semigestructureerde interviews afgenomen, waarbij een ouder/verzorger of jeugdige samen met een belangrijk steunfiguur uit het sociale netwerk aanwezig was. Daarnaast zijn er twee semigestructureerde interviews gehouden met een ouder/verzorger of jeugdige zonder een belangrijk steunfiguur uit het sociale netwerk. Eén participant gaf aan geen geschikt persoon uit het sociale netwerk te kunnen betrekken en de andere participant gaf geen specifieke reden. Ondanks het ontbreken van een belangrijk steunfiguur is besloten om deze participanten op te nemen in het onderzoek, omdat hun beslissing om geen steunfiguur te betrekken ook inzicht kan bieden in hun ervaringen met het betrekken van het sociale netwerk.

Ten slotte is er één semigestructureerd interview gehouden met twee ouders/verzorgers. Daarbij gaf de participant aan alleen de andere ouder/ verzorger, die zelf ook aanwezig was bij de begeleidingsmomenten, als steunfiguur te zien. Gezien de beperkte steekproefgrootte is er, in overleg met de opdrachtgever Community Support, besloten beide participanten te betrekken bij de gegevens van de ouders/ verzorgers.

Een overzicht van de betrokken personen per interview is hieronder opgenomen in tabel 1.

Tabel 1*Overzicht betrokken personen per interview*

Interviewnummer	Participantnummer	Belangrijk steunfiguur uit het sociale netwerk
1	Participant 1 (ouder/ verzorger)	-
	Participant 2 (ouder/ verzorger)	
2	Participant 3 (ouder/ verzorger)	Participant 4
3	Participant 5 (jeugdige)	-
4	Participant 6 (ouder/ verzorger)	Participant 7
5	Participant 8 (jeugdige)	Participant 9
6	Participant 10 (ouder/ verzorger)	-

2.3 Meetinstrument

De interviewleidraad is opgesteld aan de hand van de hoofd- en deelvragen, waarbinnen verschillende thema's aan bod kwamen. Deze thema's waren als volgt: 1) manier van betrekken van het sociale netwerk binnen de interventie, 2) ervaringen met het betrekken van het sociale netwerk binnen de interventie, 3) factoren die van invloed zijn op deze ervaringen 4) veranderingen in het sociale netwerk na de interventie, 5) ervaringen met de bijdrage van de interventie aan netwerkversterking en 6) factoren die van invloed zijn op deze ervaringen.

De vragen in de interviewleidraad met betrekking tot het eerste thema, het betrekken van het sociale netwerk binnen de interventie, zijn gebaseerd op theoretische inzichten over de methodiek Community Support. Verschillende bronnen, zoals Heijs & Koersen (2023) en Heijs (2020), zijn geraadpleegd om inzicht te krijgen in hoe het sociale netwerk betrokken wordt binnen de interventie en welke elementen hierin belangrijk zijn. Deze bronnen benadrukten onder andere het belang van regie bij het betrekken van het sociale netwerk en het vormen van een steungroep. Op basis hiervan zijn vragen geformuleerd.

Daarnaast zijn er, gezien de ontbrekende wetenschappelijke kennis over factoren die van invloed zijn op de ervaringen van cliënten met het betrekken van het sociale netwerk en de bijdrage aan netwerkversterking, open vragen gesteld met betrekking tot deze thema's. In tabel 2 zijn voorbeeldvragen per thema opgenomen. Deze vragen gaven de participanten de ruimte om vrijuit te spreken over hun ervaringen en de factoren die zij hierin relevant achtten.

Bovendien is de interviewleidraad verder ontwikkeld op basis van gesprekken met de opdrachtgever Community Support om praktijkkennis te integreren. Er werd een pilot interview uitgevoerd met professionals van Community Support, aangezien zij bekend waren met de doelgroep en konden inschatten of de vragen in de interviewleidraad passend waren. Uit het pilot interview kwam naar voren dat de formulering van de vragen binnen het interview te complex was. Bovendien werd het nuttig geacht om enkele begrippen, zoals ‘sociaal netwerk’, te introduceren in het interview door middel van een definitie, om ervoor te zorgen dat alle participanten het begrip op dezelfde manier interpreteerden. Deze aanpassingen zijn doorgevoerd in de definitieve interviewleidraad na het pilotinterview.

De interviewleidraad was voor alle geïnterviewden hetzelfde en bevatte voornamelijk open vragen. Tijdens de interviews was er ruimte voor doorvragen. De interviews duurden minimaal 21 minuten en maximaal één uur en tien minuten. Na de eerste twee interviews werd er een tussentijdse analyse gedaan om de interviewleidraad mogelijk te verbeteren, waardoor er meer relevante informatie verzameld kon worden (Baarda et al., 2005). Uit deze tussentijdse analyse bleek dat de vragen in de interviewleidraad volledig waren en voldoende antwoord gaven op de onderzoeksvraag. Om deze reden werden er geen aanpassingen gedaan. De definitieve interviewleidraad is te vinden in bijlage 1.

Tabel 2

Overzicht van voorbeeldvragen per thema binnen de interviewleidraad

Thema	Voorbeeld interviewvraag
Achtergrond	‘Wat wordt er volgens jullie bedoeld met het sociale netwerk?’
Manier van betrekken van het sociale netwerk	‘Wie zijn er precies betrokken in de hulp?’
Ervaringen met het betrekken van het sociale netwerk	‘Hoe tevreden bent u over de manier waarop uw sociale netwerk betrokken is?’
Factoren van invloed op ervaringen met betrekken sociale netwerk	‘Zijn er dingen die u prettig/ minder prettig vond aan de manier waarop uw sociale netwerk is betrokken bij de hulp?’
Veranderingen in het sociale netwerk na de interventie	‘Is uw sociale netwerk veranderd als u terugdenkt aan voor de hulp van Community Support?’

Ervaringen met bijdrage van de interventie aan netwerkversterking	‘In hoeverre heeft de begeleiding van Community Support bijdragen aan een verandering in uw sociale netwerk na de hulp?’
Factoren van invloed op ervaringen met bijdrage van interventie aan netwerkversterking	‘Zijn er dingen die hebben bijgedragen aan uw (on)tevredenheid met de bijdrage van Community Support aan de verandering in uw sociale netwerk na de hulp?’

2.4 Procedure

De data is verzameld in de periode van 14 februari 2023 t/m 28 maart 2023. Participanten zijn benaderd door de supervisor van Community Support die de intake met het gezin heeft gedaan. Deze supervisor heeft de jeugdige of ouder/ verzorger telefonisch op de hoogte gebracht van het onderzoek. Hierbij is gevraagd of er een informatiebrief en -brochure opgestuurd mocht worden, zodat zij een beslissing konden maken met betrekking tot deelname aan het onderzoek. In deze informatiebrief en -brochure stond de aard, het doel en de gevraagde tijdsinvestering van het onderzoek vermeld, evenals de rechten van de participanten, waaronder vrijwillige deelname, het recht om zich op elk moment terug te trekken en data over zichzelf te laten verwijderen. Tevens werd in de informatiebrief en -brochure vermeld dat er toestemming wordt gevraagd voor het gebruik van instrumenten zoals geluidsopnamen, dat de gegevens anoniem worden verwerkt, beveiligd worden opgeslagen en dat de privacy van de jeugdige of ouder/ verzorger wordt beschermd. De informatiebrief en -brochure zijn te vinden in bijlage 2 en 3.

Na een week werd de ouder/ verzorger of jeugdige opnieuw gebeld door de supervisor met de vraag of zij wilden deelnemen aan het onderzoek. Als zij ervoor kozen om deel te nemen aan het onderzoek, werd gevraagd of de onderzoeker telefonisch contact mocht opnemen. Vervolgens werd het interview ingepland, waarbij de participanten zelf mochten kiezen waar het interview plaatsvond. Daarnaast werd er aan de participanten gevraagd wie een belangrijk steunfiguur was tijdens de hulpverleningsperiode en of zij deze persoon wilden vragen om deel te nemen aan het onderzoek. Daarbij is benadrukt dat zij deze persoon de informatiebrief en -brochure konden laten lezen, zodat diegene een weloverwogen beslissing kon maken wat betreft de deelname aan het onderzoek.

Voor de start van de interviews was er gelegenheid om vragen te stellen omtrent het onderzoek. Vervolgens hebben, zowel de jeugdige of ouder/ verzorger, als het belangrijke

steunfiguur uit het sociale netwerk een informed consent verklaring ondertekend. De informed consent verklaring is opgenomen in bijlage 4. Tijdens het interview is er met een digitale dictafoon een audio-opname gemaakt. De verzamelde data zijn opgeslagen op een beveiligde Y-schrijf van de universiteit en anoniem verwerkt. Na het verwerken van de interviews zijn de audio-opnames verwijderd. Voor de start van het onderzoek is de onderzoeksprocedure voorgelegd aan en goedgekeurd door de Ethische Commissie Pedagogiek en Onderwijswetenschappen.

2.5 Analyse

De interviews werden gecodeerd volgens de principes van de Grounded Theory. Deze benadering is gekozen, omdat het een systematische methode bood om interviews te analyseren en zo een theorie te generen (Oktay, 2012). Het coderen van de interviews werd uitgevoerd volgens verschillende stappen (Cooper et al., 2012). Ten eerste zijn de audio-opnames van de interviews anoniem getranscribeerd met behulp van het programma F4 transcript. Ten tweede werden de transcripten grondig en meerdere keren doorgelezen om bekend te raken met de data. Hierbij werden opvallende concepten geïdentificeerd. Ten derde is er open gecodeerd met behulp van het programma Atlas-ti. Hier werden woorden, zinsdelen en zinnen die relevant waren voor hoofd- en deelvragen gearceerd en voorzien van een code. Ten vierde zijn de interviews axiaal gecodeerd om de codes met elkaar te kunnen vergelijken en eventueel samen te voegen tot overkoepelende categorieën. Als laatste is er selectief gecodeerd om tot een geïntegreerd beeld te komen en mogelijk een theorie te bouwen. Het codeboek is opgenomen in bijlage 5.

Hoofdstuk 3 Resultaten

Binnen dit hoofdstuk worden de bevindingen van de interviews besproken. De eerste paragraaf heeft betrekking op de manier waarop het sociale netwerk betrokken wordt binnen de interventie volgens jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk. De tweede paragraaf richt zich op de ervaringen van jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk met het betrekken van het sociale netwerk binnen de interventie. Daarbij wordt er tevens aandacht besteed aan de factoren die van invloed zijn op hun ervaringen. De derde paragraaf heeft betrekking op de veranderingen in het sociale netwerk na de hulp volgens jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk. De vierde paragraaf richt zich op de ervaringen van jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk met de bijdrage van de interventie aan netwerkversterking. Hierbij wordt er wederom aandacht besteed aan de factoren die van invloed zijn op hun ervaringen. Tot slot heeft de vijfde paragraaf betrekking op algemene factoren die van invloed zijn op de ervaringen van jongeren en ouders/ verzorgers met de hulpverlening.

3.1 Betrokkenheid van het sociale netwerk bij de interventie

3.1.1 Betrokken personen vanuit het sociale netwerk

Uit de interviews met jeugdigen en ouders/ verzorgers blijkt dat zij een aanzienlijke mate van zeggenschap hebben over de betrokkenheid van het sociale netwerk bij de hulpverlening. Zij bepalen zelf of personen uit het sociale netwerk betrokken worden en, zo ja, wie er precies betrokken wordt bij de hulpverlening. Een aantal jeugdigen en ouders/ verzorgers geven echter aan dat zij geen behoefte hebben aan het betrekken van personen uit hun sociale netwerk. Zo benoemt participant tien: *'De begeleiders hebben er alles aangedaan, maar ik heb geweigerd. Ik heb daar geen behoefte aan.'*

Daarnaast is er uitgevraagd wie er betrokken zijn bij de hulpverlening. Hierbij valt op dat jeugdigen en ouders/ verzorgers voornamelijk hun gezin betrekken bij de hulpverlening. Daarnaast wordt er ook aan directe familieleden en vrienden ondersteuning gevraagd. Personen buiten deze kringen, zoals burens of collega's, worden minder vaak betrokken bij de hulpverlening.

Verder blijkt uit de interviews dat geen van de jeugdigen en ouders/ verzorgers gebruik heeft gemaakt van een steungroep. Een aantal jeugdigen en ouders/ verzorgers geven aan dat zij niet bekend zijn met het concept en dat dit niet is aangedragen binnen het

hulpverleningsproces. Anderen melden dat de optie van een steungroep wel is voorgesteld, maar dat zij hier geen behoefte aan hebben. Aangezien geen van de jeugdigen en ouders/ verzorgers gebruik heeft gemaakt van de steungroep, kan de rol van belangrijke steunfiguren binnen een steungroep niet worden onderzocht.

3.1.2 Rol van de begeleider van Community Support in het betrekken van het sociale netwerk

De begeleider van Community Support heeft een waardevolle bijdrage geleverd in het betrekken van het sociale netwerk, volgens de jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk. In overleg met de jeugdigen en ouders/ verzorgers heeft de begeleider gekeken welke personen uit het sociale netwerk mogelijk betrokken kunnen worden bij de hulpverlening. De begeleider heeft hierbij suggesties gedaan. Zo vertelt participant drie hierover: *‘En toen noemde de begeleider inderdaad zelf ook punten van hè je kan aan burendenken of nou familie misschien of vrienden.’*

Daarnaast heeft de begeleider de jeugdigen en ouders/ verzorgers gestimuleerd om personen uit hun sociale netwerk te betrekken en het belang hiervan benadrukt voor hun welzijn. Zo benoemt participant één: *‘De begeleider heeft wel verteld dat het verlicht dat je je hart zou kunnen luchten.’* Verder geven jeugdigen en ouders/ verzorgers aan dat de begeleider van Community Support actief personen uit het sociale netwerk betreft bij de hulpverlening door hun mening te vragen over een specifieke kwesties. Zo geeft participant acht aan: *‘Als we het dan ergens over hadden, dan vroeg de begeleider wel eens hun mening, wat hun ervan vonden of hun iets merkten.’*

Belangrijke steunfiguren uit het sociale netwerk benoemen dat de begeleider voornamelijk heeft bijgedragen aan het betrekken van het sociale netwerk door het organiseren van netwerkbijeenkomsten. Hierbij geeft één belangrijk steunfiguur aan dat de participant door de netwerkbijeenkomsten beter inzicht heeft gekregen in de behoeften van gezinnen en hoe hij/ zij hieraan tegemoet kan komen. Participant vier vertelt hierover: *‘Door mee te gaan naar de netwerkbijeenkomsten en daar te zien wat er speelt bij zoveel gezinnen, dat maakt je blik wel even weer wat breder en dan ben je er ook wat alerter op.’*

3.2 Ervaringen met het betrekken van het sociale netwerk binnen de interventie

Het merendeel van de jeugdigen, ouders/verzorgers en belangrijke steunfiguren uit het sociale netwerk geeft aan tevreden te zijn met de manier waarop het sociale netwerk

betrokken wordt bij de hulpverlening. Er is echter één ouder/ verzorger die aangeeft niet tevreden te zijn, aangezien er niet aangedrongen wordt op het betrekken van het sociale netwerk bij de hulpverlening.

3.2.1 Bevorderende factoren in het betrekken van het sociale netwerk

Er worden een aantal bevorderende factoren benoemd door jeugdigen en ouders/ verzorgers in het betrekken van het sociale netwerk bij de hulp. Deze factoren hebben voornamelijk betrekking op de ondersteuning die personen uit het sociale netwerk aan jeugdigen en ouders/ verzorgers kunnen bieden. De belangrijkste thema's die hierin naar voren komen, zijn: 1) het bieden van een luisterend oor, 2) het actief meedenken en 3) het betrekken van meerdere perspectieven. Ook belangrijke steunfiguren benoemen een aantal bevorderende factoren in het betrekken van het sociale netwerk bij de hulp. Een centraal thema dat hierbij naar voren komt, is de organisatie van netwerkbijeenkomsten.

Het bieden van een luisterend oor

Uit de interviews komt naar voren dat jeugdigen en ouders/ verzorgers het prettig vinden om met personen uit hun sociale netwerk te praten over de situatie. Het geeft hen de mogelijkheid om hun hart te luchten en hun verhaal te delen. Belangrijke steunfiguren geven aan dat zij voornamelijk steun bieden door te luisteren naar de verhalen van jeugdigen en ouders/ verzorgers.

Het actief meedenken

Daarnaast waarderen jeugdigen en ouders/ verzorgers dat personen uit het sociale netwerk actief meedenken over hoe bepaalde situaties en problemen aangepakt kunnen worden. Hierbij vinden zij het prettig dat personen uit het sociale netwerk concrete oplossingen aandragen en hun visie op de situatie delen. Zo benoemt participant vijf: *'Sparren over een bepaald onderwerp, dat gaf mij zeg maar ook een beeld om over na te denken.'* Belangrijke steunfiguren uit het sociale netwerk geven aan dat zij het waarderen dat er naar hun visie op de situatie wordt gevraagd en geluisterd. Hierbij vertelt participant zeven: *'Ik heb ook mijn dingen en voorstellen kunnen delen. Weet je wel, misschien moet je het zo doen.'*

Verder benoemen ouders/ verzorgers dat sommige gezinnen in het sociale netwerk vergelijkbare situaties doormaken met hun kinderen. Hierdoor kunnen zij ervaringen delen en samen sparren over de aanpak van bepaalde lastige gezinssituaties. Hierover vertelt participant zeven: *'Maar ik denk dat er heel veel dingen hetzelfde zijn. Dus ik denk ook wel een stukje ervaring die zij aan alle moeders en vaders kunnen uitleggen.'*

Het betrekken van meerdere perspectieven

Tevens benoemen jeugdigen en ouders/verzorgers dat zij het waardevol vinden om meerdere perspectieven te betrekken binnen de hulp. Eén jeugdige geeft aan dat personen uit het sociale netwerk het beste weten hoe de participant in elkaar zit en daardoor goed kunnen meedenken binnen de hulpverlening. Zo benoemt participant vijf: *'Nou ik vond het fijn om ook hun kant van het verhaal te horen, om dan hun te zien sparren zeg maar, aangezien zij precies weten hoe ik in elkaar zit, wie ik ben en hoe ik mij gedraag.'*

Netwerkbijeenkomsten

Eén van de belangrijke steunfiguren waardeert voornamelijk de netwerkbijeenkomsten. De participant benoemt dat tijdens deze bijeenkomsten er een open, positieve en oordeelvrije sfeer werd gecreëerd, waardoor zowel de participant, als andere aanwezigen, de ruimte hebben gevoeld om hun verhaal te doen. Hierover vertelt participant vier: *'Dat vond ik wel heel mooi dat de mensen daar allemaal de ruimte hebben gevoeld om hun verhaal te vertellen, hoe lastig dat soms ook is.'*

Andere belangrijke steunfiguren uit het sociale netwerk geven aan dat zij de manier van communiceren met de begeleider prettig vonden.

3.2.2 Belemmerende factoren in het betrekken van het sociale netwerk

Er worden ook een aantal belemmerende factoren benoemd door jeugdigen en ouders/verzorgers in het betrekken van het sociale netwerk bij de hulp. De thema's die hierin naar voren komen, zijn: 1) angst voor oordeel van de omgeving, 2) overbelasting van belangrijke steunfiguren, 3) schaamte voor de problematiek en 4) gebrek aan begrip. Ook belangrijke steunfiguren benoemen een aantal belemmerende factoren in het betrekken van het sociale netwerk bij de hulp. Een centraal thema dat hierbij naar voren komt, is communicatie.

Angst voor oordeel van de omgeving

Jeugdigen en ouders/verzorgers benoemen bang te zijn voor het oordeel en de mening van personen uit het sociale netwerk over de problematiek die zij ervaren. Daarbij geven zij aan dat personen uit de omgeving vaak ongevraagde adviezen geven. Zo benoemt participant één: *'Dan heeft iedereen die adviezen. Die zijn eigenlijk niet echt welkom.'* Als advies geven jeugdigen en ouders/verzorgers aan dat zij in het contact met personen uit het sociale netwerk behoefte hebben aan erkenning van de situatie en een luisterend oor.

Overbelasting van belangrijke steunfiguren

Jeugdigen en ouders/verzorgers geven aan terughoudend te zijn in het betrekken van mensen uit hun sociale netwerk bij de hulpverlening, uit angst om deze personen te belasten

met hun problemen. Zij benoemen dat deze mensen al genoeg zorgen en verantwoordelijkheden hebben. Zo vertelt participant tien: *'Nee, dan heb ik zoiets van nou zij hebben hun eigen problemen wel tegenwoordig.'* Bovendien benoemen jeugdigen en ouders/ verzorgers dat zij van nature niet snel om hulp vragen en liever proberen hun problemen zelf op te lossen. Zo geeft participant zes aan: *'Ik ben ook wel een type die probeert altijd alles zelf op te lossen.'*

Schaamte voor de problematiek

Tevens geven jeugdigen en ouders/ verzorgers aan dat zij gevoelens van schaamte ervaren voor de problematiek. Hierdoor wordt er minder gemakkelijk gepraat met personen uit het sociale netwerk over de problemen. Zo vertelt participant drie: *'Maar ja er zijn toch dingen dat je denkt nou dat hou ik toch maar binnen deze muren.'*

Gebrek aan begrip vanuit het sociale netwerk

Jeugdigen en ouders/ verzorgers benadrukken daarnaast dat personen uit hun sociale netwerk vaak niet begrijpen wat zij doormaken, omdat zij niet vergelijkbare situaties meemaken. Dit gebrek aan begrip kan leiden tot gevoelens van onbegrip en frustratie. Zo geeft participant één aan: *'Dat is eigenlijk voor iemand met een standaard kind onmogelijk te begrijpen.'*

Communicatie

De meerderheid van de belangrijke steunfiguren benoemt dat zij geen belemmeringen ervaren ten aanzien van de manier waarop zij betrokken zijn bij de hulp. Echter, één belangrijk steunfiguur geeft aan dat er ruimte is voor verbetering wat betreft de snelheid van de reactie van de begeleider wanneer er sprake is van een urgente situatie. Zo benoemt participant zeven: *'Nou misschien, dat is wel het enige, soms belde ik wel, dan was echt de nood erg hoog, dan vond ik het wel eens vervelend dat ik niet gelijk contact kreeg.'*

3.3 Veranderingen in het sociale netwerk na de hulp

De voorgaande paragrafen richtten zich op de ervaringen van jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk met het betrekken van het sociale netwerk *tijdens de hulpverlening*. Binnen de huidige paragraaf en paragraaf 3.4 wordt er verder ingegaan op de ervaringen van jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk met mogelijke veranderingen in het sociale netwerk en de bijdrage van de interventie aan netwerkversterking *na de hulpverlening*.

Uit de interviews blijkt dat de meerderheid van de jeugdigen en ouders/ verzorgers een verandering heeft opgemerkt in hun sociale netwerk na de hulpverlening. Zij geven aan dat belangrijke steunfiguren uit hun sociale netwerk na de hulpverlening beter op de hoogte zijn van wat er speelt binnen de thuissituatie, waardoor er gemakkelijker over gesproken wordt. Zo benoemen twee participanten: *‘Omdat ze in het netwerk nu weten wat er speelt. Dat wisten ze voorheen eigenlijk niet echt (participant twee).’* *‘Waardoor je ook makkelijker nou ja hè aan de bel trekt als er iets is (participant drie).’*

Dezelfde verandering wordt opgemerkt door één belangrijk steunfiguur uit het sociale netwerk. De participant benoemt dat hij/ zij na de hulpverlening beter op de hoogte is van wat er speelt binnen het gezin en daardoor actiever vraagt naar het hoe het gaat met het gezin. Hierover vertelt participant vier: *‘Ik denk wel dat het verhaal nu wat duidelijker is. Dan vraag ik ook wat vaker en ben ik er nog een beetje extra op gericht.’*

Een ander belangrijk steunfiguur geeft aan dat personen uit het sociale netwerk na de hulpverlening meer naar elkaar toe zijn gegroeid en dat ze op elkaar kunnen terugvallen tijdens lastige momenten.

3.3.1 (On)tevredenheid met de veranderingen in het sociale netwerk na de hulp

Ondanks dat het merendeel van de jeugdigen en ouders/ verzorgers een verandering in het sociale netwerk heeft opgemerkt, blijkt dat evenveel participanten tevreden als ontevreden zijn over de steun die zij ontvangen vanuit hun sociale netwerk na de interventie.

Participanten die aangeven tevreden te zijn, benoemen dat zij kunnen rekenen op steun van mensen uit hun sociale netwerk wanneer zij dat nodig hebben. Zo vertelt participant zes: *‘Ik weet gewoon als er wat is, dan kunnen we bij elkaar komen, dan kunnen we overleggen en kunnen we op elkaar terugvallen.’*

Jeugdigen en ouders/ verzorgers die aangeven niet tevreden te zijn, ervaren onvoldoende steun vanuit hun sociale netwerk en hebben behoefte aan meer sociale steun. Zo benoemt participant twee: *‘Kijk als wij iemand zouden kennen of een stel die in precies dezelfde situatie zit als ons, dat zou wel fijn zijn, alleen die hebben wij gewoon niet.’*

Bovendien beschouwen enkele jeugdigen en ouders/ verzorgers de personen uit het sociale netwerk als ongeschikt om sociale steun te bieden. Eén participant geeft aan dat hij/ zij geen vertrouwen meer heeft in de mensen uit het sociale netwerk. Hierover vertelt participant tien: *‘Mensen zijn er wel, maar als er echt wat gebeurt, zijn ze er niet meer voor je. Ik doe het liever alleen.’*

3.4 Ervaringen met de bijdrage van de interventie aan netwerkversterking

Uit de interviews komt naar voren dat jeugdigen en ouders/ verzorgers verdeeld zijn over de mate waarin ze de veranderingen in hun sociale netwerk toeschrijven aan de interventie. Evenveel participanten geven aan tevreden als ontevreden te zijn over de bijdrage van de interventie aan veranderingen in het sociale netwerk. Daarnaast is er aan de belangrijke steunfiguren uit het sociale netwerk gevraagd naar hun ervaringen met de bijdrage van de interventie aan netwerkversterking. Uit de interviews blijkt dat deze vraag te complex en abstract was, waardoor de participanten hierop geen antwoord konden geven.

3.4.1 Bevorderende factoren met betrekking tot de bijdrage van de interventie aan netwerkversterking

Jeugdigen en ouders/ verzorgers benoemen een aantal bevorderende factoren met betrekking tot de bijdrage van de interventie aan netwerkversterking. Hierin komen de volgende thema's naar voren: 1) actief betrekken van het sociale netwerk en 2) sociaal contact leggen.

Actief betrekken van het sociale netwerk.

Uit de interviews blijkt dat jeugdigen en ouders/ verzorgers aangeven dat de hulpverlening heeft bijgedragen aan het actiever betrekken van personen uit het sociale netwerk bij het gezinsleven. Hierdoor zijn zij na de hulpverlening beter op de hoogte van wat er precies speelt in de thuissituatie.

Sociaal contact leggen

Daarnaast geven voornamelijk jeugdigen aan dat de hulpverlening heeft bijgedragen aan hun vaardigheden om sociaal contact te leggen met personen uit hun sociale netwerk, waaronder vrienden. Na de hulpverlening ervaren zij een vergemakkelijking in het leggen van sociaal contact en hebben zij een betere band met mensen uit het sociale netwerk. Zo benoemt participant vijf: *'Ik denk dat zeg maar de tips die de begeleider heeft gegeven dat heeft ervoor gezorgd dat ik nu zo 'n hechte vriendengroep heb.'*

3.4.2 Belemmerende factoren met betrekking tot de bijdrage van de interventie aan netwerkversterking

Een aantal jeugdigen en ouders/ verzorgers geven aan dat zij geen belemmerende factoren ervaren en daarom geen suggesties hebben om de bijdrage van de hulpverlening aan netwerkversterking te vergroten. Zij geven aan al voldoende steun te ervaren vanuit het

sociale netwerk. Daarbij benoemt participant drie: *‘Nou ik zou het niet weten. Ik vind dat ik genoeg mensen heb op wie ik terug kan vallen.’*

Anderzijds geven enkele jeugdigen en ouders/ verzorgers aan dat de hulpverlening een beperkte bijdrage heeft geleverd aan netwerkversterking. Zij geven aan dat zij de contacten met het sociale netwerk al hadden opgebouwd vóór de hulp. Bovendien benoemen participanten dat zij zelfstandig het sociale netwerk betrekken bij de hulp, waardoor zij een beperkte bijdrage van de hulpverlening ervaren op het gebied van netwerkversterking. Zo benoemt participant zes: *‘Nou ik was voornamelijk zelf diegene die de ouders betrok. Dat heb ik dan zelf gedaan.’*

3.5 Algemene positieve factoren en verbeterpunten met betrekking tot de interventie Community Support

Naast de factoren die specifiek van invloed zijn op de ervaringen van participanten met het betrekken van het sociale netwerk en de bijdrage aan netwerkversterking binnen de interventie, benoemen participanten binnen de interviews ook een aantal algemene positieve factoren en verbeterpunten met betrekking tot de interventie.

3.5.1 Algemene positieve factoren met betrekking tot de interventie Community Support

Uit de interviews blijkt dat jongeren en ouders/ verzorgers over het algemeen positieve ervaringen hebben met de interventie. Hierin komen de volgende positieve factoren naar voren: 1) praktische handvaten, 2) ervaring en expertise en 3) aandacht.

Praktische handvaten. Een aantal jeugdigen en ouders/ verzorgers waarderen het dat de begeleider praktische handvaten biedt om met de problemen om te gaan. Deze handvaten kunnen cliënten direct toepassen. Daarbij benoemt participant één: *‘Dus die kernwaarden en die handvaten die wij hebben gekregen, dat doen ze heel goed.’*

Ervaring en expertise. Bovendien waarderen jeugdigen en ouders/ verzorgers dat de begeleider veel expertise en ervaring heeft op het gebied van het begeleiden van gezinnen.

Aandacht. Ten slotte melden jeugdigen en ouders/verzorgers dat er aandachtig naar hen wordt geluisterd en dat er begrip wordt getoond voor de problemen die zij ervaren. Daarbij benoemt participant één: *‘Ja, ja, zeker. De begeleider heeft echt goed geluisterd.’*

3.5.2 Algemene verbeterpunten met betrekking tot de interventie Community Support

Naast positieve factoren worden er ook een aantal algemene verbeterpunten benoemd. Hierin komen de volgende thema's naar voren: 1) follow up, 2) in gesprek met het kind en 2) wisselingen van personeel.

Follow up

Sommige jeugdigen en ouders/verzorgers benoemen dat ze het op prijs zouden stellen als er een follow-up had plaatsgevonden enkele maanden na het afronden van de hulpverlening om te kijken hoe het na het afronden van de hulpverlening met het gezin gaat. Ouders/ verzorgers geven aan dat het waardevol zou zijn als zij laagdrempelig toegang hebben tot kortdurende hulpverlening, waarbij zij een paar vragen kunnen stellen om zo zelfstandig verder kunnen. Participant één benoemt hierover: *'Het is nu al negen maanden geleden en ik merk wel aan mijzelf dat er soms situaties voorkomen dat ik denk, nou dan zou het misschien wel fijn zijn om één keer in de zoveel tijd nog even contact te houden.'*

In gesprek met het kind

Daarnaast benoemen ouders/ verzorgers dat zij het prettig zouden vinden als er meer gesprekken zouden plaatsvinden met het kind. Een aantal ouders/ verzorgers geven aan dat de begeleider wel geprobeerd heeft om in gesprek te gaan met het kind, maar dat er geen klik was. Hierbij benoemt participant zes: *'Enige wat ik heel graag had gewild was dat er meer initiatief was genomen in gesprekken met mijn kind zelf.'*

Wisselingen van personeel

Tot slot benadrukken jeugdigen en ouders/ verzorgers dat zij het minder prettig vinden als er frequent wisselingen van personeel plaatsvinden. Ze benadrukken dat het moeilijk is om een band op te bouwen met hulpverleners als er veel wisselingen zijn. Participant zes benoemt hierover: *'Als het kan, hou het bij één à twee personen. Ga niet steeds wisselen, je moet continu je verhaal opnoemen, het vertrouwen. Bij de tweede of de derde of een vierde ga je ook denken van nou ik heb het al zo vaak verteld.'*

Hoofdstuk 4   Discussie

Door middel van het huidige onderzoek is er getracht een antwoord te formuleren op de hoofdvraag: *‘Wat zijn de ervaringen van jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk die de interventie Community Support hebben ontvangen met het betrekken van het sociale netwerk en de bijdrage aan netwerkversterking binnen de interventie, en welke factoren zijn van invloed op deze ervaringen?’*

De hoofdvraag is door middel van vier deelvragen beantwoord. Binnen de eerste deelvraag wordt er ingegaan op de manier waarop het sociale netwerk wordt betrokken binnen de interventie volgens jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk. De tweede deelvraag heeft betrekking op de ervaringen van jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk met het betrekken van het sociale netwerk binnen de interventie. Daarbij is onderzocht welke factoren hierop van invloed zijn. De derde deelvraag richt zich op de veranderingen in het sociale netwerk volgens jeugdigen, ouders/verzorgers en personen uit het sociale netwerk. Ten slotte wordt binnen de vierde deelvraag ingegaan op de ervaringen van jeugdigen, ouders/verzorgers met de bijdrage van de interventie aan netwerkversterking. Tevens is hierbij onderzocht welke factoren hierop van invloed zijn.

Betrokkenheid van het sociale netwerk bij de interventie

Uit het onderzoek blijkt dat jeugdigen en ouders/verzorgers een aanzienlijke mate van zeggenschap hebben over de betrokkenheid van het sociale netwerk binnen de hulpverlening. Dit komt overeen met de visie van Community Support, waarbij cliënten zelf sturing geven aan de invulling van de hulp (Mur & de Groot, 2003). Deze aanpak is gebaseerd op de overtuiging dat, door de verantwoordelijkheid voor het betrekken van het sociale netwerk bij het gezin zelf te leggen, zij leren om zelf hulp te vragen aan mensen in hun eigen netwerk (Vosselman & Steenmeijer, 2022). Het uiteindelijke doel van Community Support is namelijk om professionals overbodig te maken, zodat cliënten met behulp van hun sociale netwerk zelfstandig verder kunnen (Bartelink & Verheijden, 2015; Heijs & Koersen, 2023).

Daarnaast blijkt uit de resultaten dat jeugdigen en ouders/ verzorgers voornamelijk hun gezin, directe familieleden en vrienden betrekken bij de hulpverlening. Personen buiten deze kringen worden minder vaak betrokken. Deze bevindingen kunnen mogelijk worden verklaard door de ‘social exchange theory’. Deze theorie stelt namelijk dat mensen die zorgbehoeften hebben eerder geneigd zijn om steun te zoeken bij mensen die dicht bij hen

staan, zoals familie en nabije vrienden (Oldenkamp et al., 2013; van Asselt-Govert et al., 2013). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat mensen die een hechtere band hebben met de persoon met zorgbehoeften, beter in staat zijn deze persoon te begrijpen en te benaderen (Oldenkamp et al., 2013).

Bovendien geven jongeren en ouders/ verzorgers aan geen gebruik te hebben gemaakt van een steungroep. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat zij zelf invulling geven aan de hulpverlening en daarom zelf beslissen of zij hun sociale netwerk willen betrekken (Heijs, 2020). Sommige participanten geven aan geen behoefte te hebben aan het betrekken van het sociale netwerk.

De begeleider van Community Support heeft volgens de jongeren, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk een waardevolle bijdrage geleverd in het betrekken van het sociale netwerk. De begeleider stimuleert om personen uit het sociale netwerk te betrekken bij de hulp en geeft suggesties over wie er mogelijk betrokken kunnen worden. Ook betreft de begeleider actief personen uit het sociale netwerk bij de hulpverlening door hun mening te vragen over specifieke kwesties en door het organiseren van netwerkbijeenkomsten. Uit de literatuur blijkt dat hulpverleners een belangrijke rol kunnen spelen in het betrekken van het sociale netwerk van cliënten. Zij kunnen fungeren als een brug tussen de cliënt en zijn/ haar sociale netwerk door samen met de cliënt de geschikte personen in het sociale netwerk te identificeren en contact met hen te leggen (van Asselt-Goverts et al., 2018).

Ervaringen met het betrekken van het sociale netwerk

Uit het huidige onderzoek komt naar voren dat het overgrote deel van de jongeren, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk tevreden is over de manier waarop het sociale netwerk betrokken wordt bij de hulpverlening.

Bevorderende factoren in het betrekken van het sociale netwerk

Belangrijke factoren die de betrokkenheid van het sociale netwerk bevorderen, zijn het actief meedenken, het betrekken van meerdere perspectieven en het bieden van een luisterend oor. Belangrijke steunfiguren benoemen hierbij dat zij het prettig vinden dat er actief gevraagd wordt naar hun visie op de situatie en dat de netwerkbijeenkomsten een waardevolle ondersteuning zijn in hun rol als steunfiguur voor het gezin. Deze bevindingen sluiten aan bij wat er in de wetenschappelijke literatuur bekend is over de vormen van steun die cliënten kunnen ontvangen vanuit hun sociale netwerk. Jongeren en ouders/verzorgers

geven aan voornamelijk behoefte te hebben aan emotionele en informatieve ondersteuning. Emotionele steun omvat geruststelling, aanmoediging en empathie en informatieve ondersteuning bestaat uit het ontvangen van informatie, advies en feedback (Franks et al., 2004; Palmer et al., 2019; Patariaia et al., 2014). Bovendien toont het onderzoek van Swinkels et al (2022) aan dat het ontvangen van emotionele steun een belangrijke rol speelt bij het creëren van een sociale band.

Daarnaast benoemen ouders/ verzorgers dat het fijn is om met andere ouders/ verzorgers uit het sociale netwerk die vergelijkbare situaties meemaken met hun kinderen, te sparren over de problematiek. De netwerkbijeenkomsten dragen hieraan bij. Het belang hiervan wordt benadrukt binnen het onderzoek van Bartelink & Verheijden (2015), waaruit blijkt dat peer support voor ouders een positief effect heeft op de ervaren steun vanuit het sociale netwerk door te leren van ervaringen van anderen.

Belemmerende factoren in het betrekken van het sociale netwerk

Uit de interviews komen een aantal factoren naar voren die de betrokkenheid van het sociale netwerk kunnen belemmeren. Angst voor het oordeel van de omgeving, overbelasting van belangrijke steunfiguren, schaamte voor de problematiek en gebrek aan begrip zijn hierbij veelvoorkomende thema's. Jeugdigen en ouders/ verzorgers benoemen als oplossing hiervoor dat zij voornamelijk behoefte hebben aan een luisterend oor en het erkennen van de situatie. De belangrijke steunfiguren geven aan dat zij geen belemmerende factoren hebben ervaren wat betreft de manier waarop zij betrokken zijn binnen de hulpverlening.

Thema's zoals angst voor het oordeel van de omgeving, gebrek aan begrip en schaamte voor de problematiek komen ook naar voren als belemmerende factoren in het betrekken van het sociale netwerk binnen de literatuur. Het onderzoek van Lincoln et al. (2017) wijst uit dat gezinnen te maken kunnen hebben met een stigma rondom het vragen van hulp, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen zelfstigma en publiekelijke stigma. Zelfstigma verwijst naar individuele overtuigingen dat het vragen van hulp schaamtevol is, terwijl publiekelijke stigma verwijst naar overtuigingen van de samenleving dat het zoeken van hulp onwenselijk is (Hilliard et al., 2022). Uit het huidige onderzoek komt naar voren dat cliënten beide vormen van stigma ervaren, wat mogelijk verklaard waarom zij belemmeringen ervaren in het betrekken van het sociale netwerk binnen hulpverlening. Daarbij benoemen jeugdigen en ouders/ verzorgers bang te zijn voor het oordeel van anderen, wat wijst op publiekelijke stigma, en een vorm van schaamte te ervaren voor de problematiek, wat wijst op zelfstigma (Lincoln et al., 2017).

Veranderingen in het sociale netwerk na de hulp

Uit het huidige onderzoek blijkt dat het merendeel van de jeugdigen, ouders/ verzorgers en het sociale netwerk een verandering in het sociale netwerk heeft opgemerkt na de interventie. Hierbij komt naar voren dat belangrijke steunfiguren uit het sociale netwerk na de interventie beter op de hoogte zijn van wat er precies speelt binnen de thuissituatie, waardoor er gemakkelijker over de thuissituatie gesproken wordt na de interventie. Ondanks deze verandering, blijkt uit de interviews dat evenveel jeugdigen en ouders/ verzorgers tevreden als ontevreden zijn over de steun die zij ontvangen vanuit hun sociale netwerk na de interventie. Hierbij komt naar voren dat sommige jeugdigen en ouders/ verzorgers onvoldoende steun ervaren vanuit hun sociale netwerk en behoefte hebben aan meer sociale steun. Daarnaast beschouwen sommigen hun sociale netwerk als niet geschikt om deze steun te bieden.

Deze bevindingen kunnen mogelijk worden verklaard doordat jeugdigen en ouders/ verzorgers veranderingen hebben waargenomen in de structurele aspecten van hun sociale netwerk, maar niet in de functionele aspecten. Functionele aspecten hebben betrekking op iemands ervaringen met de ontvangen sociale steun vanuit het netwerk, terwijl structurele aspecten verwijzen naar het aantal en de frequentie van de sociale contacten (Harada et al., 2021; Nordmyr et al., 2016; Oldenkamp et al., 2013). Onderzoek toont aan dat functionele, ervaringsgerichte aspecten sterker geassocieerd zijn met de tevredenheid over het sociale netwerk dan structurele factoren (Nordmyr et al., 2016). Dit zou mogelijk verklaren waarom cliënten veranderingen in de structurele aspecten van hun sociale netwerk kunnen opmerken, zoals een uitbreiding van het sociale netwerk, maar desondanks niet tevreden zijn met deze verandering vanwege het ontbreken van verandering in de functionele aspecten, zoals de ervaren sociale steun.

Ervaringen met de bijdrage van de interventie aan netwerkversterking

Uit de interviews komt naar voren dat jeugdigen en ouders/ verzorgers verdeeld zijn over de mate waarin zij de veranderingen in hun sociale netwerk toeschrijven aan de interventie. Jeugdigen en ouders/ verzorgers die weinig bijdrage van de interventie ervaren op het gebied van netwerkversterking, benoemen dat zij de contacten met het sociale netwerk al hadden opgebouwd voor de interventie en zelfstandig het sociale netwerk betrekken bij de hulp. Dit sluit wederom aan bij de visie van Community Support, waarin cliënten een aanzienlijke mate van zeggenschap hebben over het betrekken van het sociale netwerk (Mur & de Groot, 2003). Om deze reden betrekken de cliënten zelf het sociale netwerk en ervaren

hierdoor mogelijk weinig bijdrage van Community Support aan netwerkversterking. Dit ondersteunt het doel achter deze visie, namelijk dat professionals overbodig raken en cliënten zelf ondersteuning kunnen vragen aan het sociale netwerk wanneer dit nodig is (Heijs & Koersen, 2023; Vosselman & Steenmeijer, 2022).

Jeugdigen en ouders/ verzorgers die wel een bijdrage ervaren van de interventie op het gebied van netwerkversterking, benoemen als bevorderende factoren dat de interventie heeft bijgedragen aan het actief betrekken van het sociale netwerk. Daarnaast benoemen vooral jeugdigen dat de hulpverlening heeft bijgedragen aan een vergemakkelijking in het leggen van sociaal contact met personen uit het sociale netwerk.

4.1 Sterktes en beperkingen van het onderzoek

Het huidige onderzoek kent een aantal sterke punten en beperkingen. Een belangrijk sterk punt binnen dit onderzoek is de inclusie van meerdere perspectieven door middel van interviews met jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk. Deze aanpak heeft bijgedragen aan een dieper begrip van de dynamiek die een rol speelt in complexe relationele systemen. Bovendien is het betrekken van meerdere perspectieven van belang, aangezien verschillende personen verschillende visies kunnen hebben. Het samenbrengen van deze perspectieven draagt bij aan een completer beeld op de onderzoeksvraag (Vogl et al., 2018)

Een ander sterk punt van dit onderzoek is het gebruik van semigestructureerde interviews. Hierdoor was er ruimte om in te gaan op spontane punten die tijdens de interviews naar voren kwamen. Naast de ervaringen die specifiek relevant waren voor de hoofd- en deelvragen, zijn er ook algemene positieve factoren en verbeterpunten naar voren gekomen die waardevol zijn voor Community Support. Bovendien is een kracht van dit onderzoek het gebruik van een kwalitatief onderzoeksdesign, dat geschikt is voor het verkrijgen van diepgaande inzichten in de meningen en ervaringen van participanten met complexe fenomenen zoals hulpverlening en sociale netwerkwerken (Baarda et al., 2005). Dit heeft bijgedragen aan het verkrijgen van een volledig beeld op de onderzoeksvraag.

Het onderzoek kent ook een aantal beperkingen. Ten eerste wijst het aantal geïnterviewde participanten, namelijk tien, op een beperkte steekproefomvang. Dit heeft gevolgen voor de generaliseerbaarheid van de resultaten. Het is mogelijk dat de bevindingen niet representatief zijn voor andere jeugdigen, ouders/ verzorgers en sociale netwerken die hulp hebben gehad van Community Support.

Ten tweede zijn de bevindingen van de steungroep gebaseerd op een specifieke definitie die tijdens de interviews is gegeven. Binnen de interviews werd de definitie van een steungroep, zoals beschreven in de methodiek, mondeling toegelicht aan de participanten en op basis hiervan is gevraagd of zij hebben gewerkt met een steungroep. Het is mogelijk dat participanten zich niet herkennen in deze definitie. Dit kan invloed hebben gehad op de resultaten, waarbij participanten mogelijk wel met een steungroep hebben gewerkt, maar dit niet als zodanig hebben herkend.

Ten derde is de periode waarin de hulp is verleend relatief lang geleden, namelijk november 2021 tot 1 september 2022. Dit kan hebben geleid tot een recall bias, wat inhoudt dat de herinneringen van de participanten aan de hulpverlening mogelijk niet meer volledig accuraat zijn. Een recall bias kan zorgen voor een onder- of overschatting van de ervaringen in het verleden (Schmidt et al., 2023). Hierdoor is het mogelijk dat de resultaten van het huidige onderzoek gebaseerd zijn op niet volledig accurate herinneringen van participanten aan het hulpverleningsproces.

Het is belangrijk om rekening te houden met deze sterktes en beperkingen bij het lezen van de resultaten en aanbevelingen.

4.2 Aanbevelingen

4.2.1 Voor de praktijk

Uit de resultaten blijkt dat de werkwijze van Community Support overeenkomt met de visie die zij uitdragen. Cliënten hebben namelijk een aanzienlijke mate van regie over de betrokkenheid van het sociale netwerk bij de hulp en benoemen hun eigen verantwoordelijkheid om dit netwerk in te schakelen. Het huidige onderzoek ondersteunt het advies om deze overeenkomst tussen de werkwijze en visie van Community Support te benadrukken en voort te zetten.

Verder blijkt uit de resultaten dat sommige jeugdigen en ouders/ verzorgers ontevreden zijn over de steun die zij ervaren vanuit hun sociale netwerk na de interventie. Bovendien geven jeugdigen en ouders/ verzorgers aan geen gebruik te hebben gemaakt van een steungroep en sommigen zijn niet bekend met het concept. Het inzetten van steungroepen kan mogelijk een belangrijke rol spelen in het organiseren van steun vanuit het sociale netwerk. Om deze reden is het van belang om de bekendheid van steungroepen bij cliënten binnen Community Support te vergroten. Professionals kunnen hierin een rol spelen door met

cliënten in gesprek te gaan hoe de steungroep het beste georganiseerd kan worden zodat deze aansluit bij de mogelijkheden en behoeften van de cliënt.

Daarnaast is het advies om aandacht te besteden aan de mogelijke disbalans tussen de structurele en functionele veranderingen in het sociale netwerk van cliënten. Naast een mogelijke uitbreiding van het aantal sociale contacten, is het belangrijk om te focussen op de functionele aspecten van het sociale netwerk, zoals de ervaren sociale steun. Het is hierbij van belang om in gesprek te gaan met cliënten over de kwaliteit van sociale steun die zij ervaren vanuit het sociale netwerk en hoe dit eventueel vergroot kan worden.

Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt daarnaast dat jeugdigen en ouders/ verzorgers voornamelijk hun gezin, nabije familie en vrienden betrekken bij de hulp. Participanten geven ook aan dat zij bang zijn om belangrijke steunfiguren in hun sociale netwerk te overbelasten. Om deze reden is het van belang om jeugdigen en ouders/ verzorgers aan te moedigen en te ondersteunen in het verkennen van mogelijke bronnen van steun buiten deze kringen.

Tot slotte blijkt uit de ervaringen van jeugdigen en ouders/ verzorgers dat het betrekken van het sociale netwerk gepaard kan gaan met stigma. Op basis hiervan kan aanbevolen worden om meer aandacht te besteden aan het creëren van een situatie waarin jeugdigen en ouders/ verzorgers minder drempels ervaren in het betrekken van het sociale netwerk. Daarbij benoemen jeugdigen en ouders/ verzorgers zelf het belang van het bieden van een luisterend oor en het erkennen van de situatie.

Professionals en personen uit het sociale netwerk kunnen gezinnen helpen stigma te verminderen door bewustwording en normalisatie (Kienhorst, 2014). Binnen bijvoorbeeld netwerkbijeenkomsten kan er samen met cliënten, personen uit het sociale netwerk en professionals worden gesproken over het stigma dat gezinnen kunnen ervaren en het belang van een open, begripvolle en oordeelvrije omgeving om dit tegen te gaan. Professionals kunnen daarnaast tijdens begeleidingsmomenten met gezinnen in gesprek gaan over het stigma die zij mogelijk ervaren en hierbij benadrukken dat 'ieder huis zijn kruisje heeft' (Kienhorst, 2014).

4.2.2 *Voor vervolgonderzoek*

Vervolgonderzoek zou uitgevoerd kunnen worden met een grotere steekproef om de generaliseerbaarheid van de resultaten te vergroten. Daarnaast zou in vervolgonderzoek een recall bias verminderd kunnen worden door middel van prospectief onderzoek met een kortere periode tussen het afsluiten van de hulpverlening en het onderzoek. Daarbij is het van belang om regelmatig evaluaties uit te voeren gedurende het hulpverleningsproces om de accuraatheid van de resultaten te vergroten. Op basis van dit onderzoek kunnen er meer gefundeerde uitspraken gedaan worden over de ervaringen van jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk met het betrekken van het sociale netwerk en de bijdrage aan netwerkversterking binnen de interventie.

Een opvallende bevinding in het huidige onderzoek is dat geen van de participanten gebruik heeft gemaakt van de steungroep, ondanks de centrale rol die de steungroep inneemt in het organiseren van steun vanuit het sociale netwerk binnen de interventie. Om een beter inzicht te krijgen in deze bevinding en ervoor te zorgen dat de rol van de steungroep beter aansluit bij de behoeften van cliënten, is het van belang om vervolgonderzoek uit te voeren naar de reden waarom de steungroep geen rol speelde binnen de onderzoekspopulatie.

Daarnaast zou vervolgonderzoek zich kunnen richten op de ervaringen van professionals met het betrekken van het sociale netwerk binnen de hulpverlening. Dit onderzoek is van belang, aangezien het huidige onderzoek heeft aangetoond dat professionals een essentiële rol innemen in het succesvol betrekken van het sociale netwerk bij hulpverlening. Door vervolgonderzoek kan er een beter begrip ontstaan van de behoeften van professionals en kunnen er effectievere strategieën ontwikkeld worden om, naast cliënten, ook professionals te ondersteunen in het betrekken van het sociale netwerk.

4.3 Conclusie

Dit onderzoek gaf inzicht in de ervaringen van jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk met het betrekken van het sociale netwerk en de bijdrage aan netwerkversterking binnen de interventie Community Support. Daarbij is er onderzocht welke factoren van invloed zijn op deze ervaringen.

Op basis van de resultaten uit het huidige onderzoek kan geconcludeerd worden dat het betrekken van het sociale netwerk binnen de interventie als waardevol en positief wordt ervaren door jeugdigen, ouders/ verzorgers en personen uit het sociale netwerk. Aangezien er geen eenduidige manier is om het sociale netwerk te betrekken bij de hulpverlening is het van belang de regie binnen de hulpverlening bij het gezin te leggen. Het is daarbij belangrijk dat professionals en personen uit het sociale netwerk voortdurend in gesprek blijven met gezinnen om mogelijke drempels die zij ervaren in het betrekken van het sociale netwerk te bespreken en te kijken hoe deze verminderd kunnen worden. Tijdens deze gesprekken dient er voornamelijk aandacht zijn voor de functionele aspecten rondom het sociale netwerk, zoals de kwaliteit van sociale steun die jeugdigen en ouders/ verzorgers ervaren.

Verder blijkt uit het huidige onderzoek dat professionals een essentiële rol innemen in het betrekken van het sociale netwerk bij de hulp. Om deze reden is het van belang om vervolgonderzoek te wijden aan de behoeften van professionals in het betrekken van het sociale netwerk om ook professionals hierin te kunnen ondersteunen.

Literatuurlijst

- Baarda, D. B., De Goede, M. P. M., & Teunissen, J. V. (2005). *Basisboek kwalitatief onderzoek. Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek.*
- Balaji, A. B., Claussen, A. H., Smith, D. C., Visser, S. N., Morales, M. J., & Perou, R. (2007). Social support networks and maternal mental health and well-being. *Journal of women's health, 16*(10), 1386-1396.
- Bandura, A., & Wessels, S. (1994). *Self-efficacy.*
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy. The exercise of control.*
- Bartelink, C., & Verheijden E. (2015). Wat werkt bij het versterken van het sociale netwerk van gezinnen? Geraadpleegd op 15 mei 2023, van <https://www.nji.nl>
- Bergman, H., Kornør, H., Nikolakopoulou, A., Hanssen-Bauer, K., Soares-Weiser, K., Tollefsen, T. K., & Bjørndal, A. (2018). Client feedback in psychological therapy for children and adolescents with mental health problems. *Cochrane Database of Systematic Reviews, (8).*
- Browning, C. R., & Cagney, K. A. (2002). Neighborhood structural disadvantage, collective efficacy, and self-rated physical health in an urban setting. *Journal of Health and Social Behavior, 43*(4), 383–399. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.2307/3090233>
- Carbone, J. T., & McMillin, S. E. (2019). Reconsidering collective efficacy: The roles of perceptions of community and strong social ties. *City & Community, 18*(3), 1068-1085.
- Cooper, R., Chenail, R. J., & Fleming, S. (2012). A Grounded Theory of Inductive Qualitative Research Education: Results of a Meta-Data-Analysis. Qualitative Report, (17).
- Daly, A. J. (2010). Social network theory and educational change. *Harvard Education Press.*
- Ditzen, B., & Heinrichs, M. (2014). Psychobiology of social support: the social dimension of stress buffering. *Restorative neurology and neuroscience, 32*(1), 149-162.
- Donohoo, J., Hattie, J., & Eells, R. (2018). The power of collective efficacy. *Educational Leadership, 75*(6), 40-44.
- Duh-Leong, C., Dreyer, B. P., Huang, T. T., Katzow, M., Gross, R. S., Fierman, A. H., & Yin, H. S. (2021). Social capital as a positive social determinant of health: a narrative review. *Academic Pediatrics, 21*(4), 594-599.
- Franks, H. M., Cronan, T. A., & Oliver, K. (2004). Social Support in Women with Fibromyalgia: Is Quality More Important than Quantity? *Journal of Community Psychology, 32*(4), 425–438.

- Friele, R. D., Bruning, M. R., Bastiaanssen, I. L. W., Boer, R. D., Bucx, A. J. E. H., De Groot, J. F., & Hageraats, R. (2018). Eerste evaluatie Jeugdwet: Na de transitie nu de transformatie.
- Goddard, R. D., Hoy, W. K., & Hoy, A. W. (2004). Collective efficacy beliefs: Theoretical developments, empirical evidence, and future directions. *Educational researcher*, 33(3), 3-13.
- Harada, K., Masumoto, K., Katagiri, K., Fukuzawa, A., Touyama, M., Sonoda, D., Chogahara, M., Kondo, N., & Okada, S. (2021). Three-year effects of neighborhood social network intervention on mental and physical health of older adults. *Aging & Mental Health*, 25(12), 2235–2245. <https://doi.org/10.1080/13607863.2020.1839858>
- Heijs, N. (2020). Community Support: Interventiebeschrijving.
Geraadpleegd op 12 januari van https://movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2021-04/Interventiebeschrijving-Community_Support.pdf
- Heijs, N., & Koersen, R. (2023). *In 10 stappen samenredzaamheid versterken. Werk volgende de methodiek Community Support en maak jezelf duurzaam overbodig als (gezins)professional*. (1ste editie). Expertboek.
- Hein, I., Troost, P., & Lindauer, R. (2016). Sam (9 jaar) wil niet in dagbehandeling: Dilemma's rond wilsbekwaamheid bij kinderen in de klinische praktijk. *Kind & Adolescent Praktijk*, 15, 14-19.
- Hilhorst, P., Zonneveld, M., & de Winter, M. (2013). De gewoonste zaak van de wereld: Radicaal kiezen voor de pedagogische civil society. *RMO, Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling*.
- Hilliard, R. C., Watson, J. C., II, & Zizzi, S. J. (2022). Stigma, attitudes, and intentions to seek mental health services in college student-athletes. *Journal of American College Health*, 70(5), 1476–1485. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1080/07448481.2020.1806851>
- Hunter, R. F., de la Haye, K., Murray, J. M., Badham, J., Valente, T. W., Clarke, M., & Kee, F. (2019). Social network interventions for health behaviours and outcomes: A systematic review and meta-analysis. *PLoS Medicine*, 16(9), e1002890. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1371/journal.pmed.1002890>
- Kesselring, M., de Winter, M., van Yperen, T., & Horjus, B. (2015). De pedagogische civil society in praktijk: Een studie naar de effecten van de activiteiten binnen het programma Allemaal Opvoeders. *Pedagogiek*, 35(3), 263-284.
- Kesselring, M. (2018). Allemaal opvoeders in de pedagogische civil society.

- Kienhorst, G. (2014). Stigma bestrijden binnen en vanuit de GGZ (2). *Psychopraktijk*, 6, 18-21.
- Lambert, M. J., & Shimokawa, K. (2016). Collecting client feedback. *Methodological issues and strategies in clinical research*. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1037/14805-023>
- Lincoln, A. K., Adams, W., Eyllon, M., Garverich, S., Prener, C. G., Griffith, J., & Hopper, K. (2017). The double stigma of limited literacy and mental illness: Examining barriers to recovery and participation among public mental health service users. *Society and Mental Health*, 7(3), 121-141.
- Ma, J., & Grogan-Kaylor, A. (2017). Longitudinal Associations of Neighborhood Collective Efficacy and Maternal Corporal Punishment with Behavior Problems in Early Childhood. *Developmental Psychology*, 53(6), 1027–1041.
- Matthieu, M., & Carbone, J. T. (2020). Collective action among US veterans: Understanding the importance of self-efficacy, collective efficacy, and social support. *Journal of Community Psychology*, 48(6), 1985-1996.
- Metz, J., Meijjs, L., Roza, L., van Baren, E., & Hoogervorst, N. (2012). De rol van de civil society in de transitie van de jeugdzorg. *Jeugdbeleid*, 6, 71-80.
- Miller, S. D., Duncan, B. L., Brown, J., Sorrell, R., & Chalk, M. B. (2006). Using formal client feedback to improve retention and outcome: Making ongoing, real-time assessment feasible. *Journal of Brief Therapy*, 5(1), 5-22.
- Molm, L. D., Schaefer, D. R., & Collett, J. L. (2007). The Value of Reciprocity. *Social Psychology Quarterly*, 70(2), 199–217. <http://www.jstor.org/stable/20141780>
- Molm, L. D. (2010). The Structure of Reciprocity. *Social Psychology Quarterly*, 73(2), 119–131. <http://www.jstor.org/stable/25677393>
- Mur, L., & de Groot, M. (2003). *Community support en hulpverlening: mogelijkheden voor mensen met beperkingen*. Nelissen.
- Mur, L. & Heijjs, N. (2007). *Ondersteuning mobiliseren vanuit netwerken* (1ste editie). Boom Lemma.
- Mur, L. (2015). *Handboek community support*. Leuker.nu.
- Noorderkompass. *Oudertraining verbindend gezag* [Brochure]. Geraadpleegd op 7 juni 2023, van <https://www.noorderkompass.nl/wp-content/uploads/2022/12/2023-NK-Geweldloos-Verzet-Nieuwe-autoriteit-Voor-ouders.pdf>
- Nordmyr, J., Forsman, A. K., & Österman, K. (2016). Problematic alcohol use and problem

- gambling: Associations to structural and functional aspects of social ties in a Finnish population sample.
- Odgers, C. L., Moffitt, T. E., Tach, L. M., Sampson, R. J., Taylor, A., Matthews, C. L., & Caspi, A. (2009). The protective effects of neighborhood collective efficacy on British children growing up in deprivation: a developmental analysis. *Developmental psychology*, 45(4), 942.
- Oktaay, J. S. (2012). Grounded theory. *Oxford University Press*.
- Oldenkamp, M., de Klerk, M., & Wagemakers, A. (2013). Beperkt contact? : de relatie tussen functionele beperkingen en netwerkkenmerken. *Tijdschrift Voor Gezondheidswetenschappen : Tijdschrift Voor Gezondheidswetenschappen*, 91(8), 478–488. <https://doi.org/10.1007/s12508-013-0159-4>
- Palmer, A. D., Carder, P. C., White, D. L., Saunders, G., Woo, H., Graville, D. J., & Newsom, J. T. (2019). The Impact of Communication Impairments on the Social Relationships of Older Adults: Pathways to Psychological Well-Being. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 62(1), 1–21.
- Pataraiya, N., Falconer, I., Margaryan, A., Littlejohn, A., & Fincher, S. (2014). ‘Who do you talk to about your teaching?’ Networking activities among university teachers.
- Schmidt, P., Jendryczko, D., Zurbriggen, C. L. A., & Nussbeck, F. W. (2023). Recall bias of students’ affective experiences in adolescence: The role of personality and internalizing behavior. *Journal of Adolescence*. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1002/jad.12162>
- Schönfeld, P., Brailovskaia, J., Bieda, A., Zhang, X. C., & Margraf, J. (2016). The effects of daily stress on positive and negative mental health: Mediation through self-efficacy. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 16(1), 1-10.
- Sheppard, M. (1993). Client satisfaction, extended intervention and interpersonal skills in community mental health. *Journal of Advanced Nursing*, 18(2), 246-259.
- Slone, N. C., Reese, R. J., Mathews-Duvall, S., & Kodet, J. (2015). Evaluating the efficacy of client feedback in group psychotherapy. *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*, 19(2), 122–136. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1037/gdn0000026>
- Steyaert, J. (2012). Sociaal werk en sociale netwerken. Hoog tijd voor nieuwe verbindingen.
- Swagers, J. (2015). Transformatie: sturen op verandering in het sociaal domein. *Jeugdbeleid*, 9(4), 225-232.
- Swinkels, L. T. A., de Koning, M. B., Pol, T. M., Dekker, J. J. M., ter Harmsel, J. F., &

- Popma, A. (2022). Patients' and volunteer coaches' experiences with an informal social network intervention in forensic psychiatric care: a qualitative analysis.
- Triqs (2017a). Klantenthermometer; begeleiding kind. Community Support, versie 1.0.0. Zwolle. Triqs.
- Triqs (2017b). Klantenthermometer; jongeren vanaf 12 jaar. Community Support, versie 1.0.0. Zwolle. Triqs.
- Van Asselt-Goverts, A. E., Embregts, P. J. C. M., & Hendriks, A. H. C. (2013). Structural and Functional Characteristics of the Social Networks of People with Mild Intellectual Disabilities. *Research in Developmental Disabilities: A Multidisciplinary Journal*, 34(4), 1280–1288.
- Van Asselt-Goverts, A. E., Embregts, P. J. C. M., & Hendriks, A. H. C. (2018). Evaluation of a Social Network Intervention for People with Mild to Borderline Intellectual Disabilities. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*.
- Van Marum, J. A. (2022). Onderzoek naar beïnvloedende factoren op de samenredzaamheid en de toepassing hiervan in de interventie Community Support: Een systematische review.
- Van Ostaijen, M., Voorberg, W., & Putters, K. (2012). Een onverantwoorde inzet op eigen verantwoordelijkheid. 'Eigen Kracht' tussen autonomie en controle.
- Van Zwieten, M., & Willems, D. (2004). Waardering van kwalitatief onderzoek. *Huisarts En Wetenschap*, 47(13), 38–43. <https://doi.org/10.1007/BF03083653>
- Viel-Ruma, K., Houchins, D., Jolivet, K., & Benson, G. (2010). Efficacy beliefs of special educators: the relationships among collective efficacy, teacher self-efficacy, and job satisfaction. *Teacher Education and Special Education*, 33(3), 225–233.
- Vogl, S., Zartler, U., Schmidt, E.-M., & Rieder, I. (2018). Developing an analytical framework for multiple perspective, qualitative longitudinal interviews (MPQLI). *International Journal of Social Research Methodology: Theory & Practice*, 21(2), 177–190. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1080/13645579.2017.1345149>
- Vos, S. (2012). Op eigen kracht verder met je netwerk. Onderzoek naar de community supportmethode. *Wmo-werkplaats Groningen-Drenthe*. Groningen: Wmo-werkplaats Groningen-Drenthe.
- Vosselman, M. & Steenmeijer, J. (2022). Handreiking informele steun. Zorg samen steeds beter voor de jeugd. Geraadpleegd op 16 april 2023 van <http://www.bpsw.nl>

Bijlage 1 Interviewleidraad

De inzet van het sociale netwerk binnen de interventie Community Support

Inleidend stuk

Fijn dat ik hier mag zijn. Voordat ik begin met nog wat dingen te vertellen over het onderzoek zou ik eerst graag willen vragen of ik het gesprek mag opnemen. Deze opname wordt alleen gebruikt om jullie antwoorden op de vragen uit te schrijven en daarna zal ik deze gelijk verwijderen. Vinden jullie het goed als ik het interview opneem? Ik zal dit straks nog een keertje vragen zodat het ook op de band staat.

Vinden jullie het goed als ik het interview opneem?

Ik zal eerst beginnen met wat dingen te vertellen over het onderzoek. Een tijdje geleden heeft u *naam jeugdige, ouder/ verzorger* hulp gekregen van Community Support. Daarbij bent u *naam belangrijk steunfiguur uit het sociale netwerk* betrokken geweest.

In dit gesprek wil ik het graag met jullie hebben over jullie ervaringen en wat jullie wel en juist niet prettig vonden wat betreft de hulp. Door dit gesprek kunnen we de hulp die Community Support aan gezinnen biedt verbeteren.

Stel dat er iets niet duidelijk is, geef dat dan gerust aan. Ook als jullie behoefte hebben aan een korte pauze kunt u dit ook aangeven.

Dan wil ik graag nu nog kort iets zeggen over hoe het interview is ingedeeld. Het interview is ingedeeld in verschillende onderwerpen en deze zal ik telkens kort introduceren. Daarna zal ik de vragen over een bepaald onderwerp eerst aan u *naam jeugdige, ouder/ verzorger* stellen en daarna zal ik u *naam belangrijk steunfiguur uit het sociale netwerk* dezelfde soort vragen stellen.

Hebben jullie voordat we beginnen nog vragen?

Voordat we beginnen met het gesprek zou ik jullie graag nog wat anders willen vragen. Het is namelijk belangrijk voor het onderzoek dat we allemaal hetzelfde idee hebben bij het begrip ‘sociaal netwerk’, omdat dit begrip nog een aantal keer terugkomt in het interview.

1. Wat wordt er volgens jullie bedoeld met het sociale netwerk?

Doorvraag: Wanneer de participanten geen idee hebben, wordt de definitie gegeven. Wanneer de participanten het wel weten, wordt de definitie herhaald.

Definitie: In dit onderzoek bedoelen we met het sociale netwerk mensen uit de familie, zoals bijvoorbeeld een opa/ oma of oom/tante, vrienden en de buurt zoals een buurman of buurvrouw. Deze mensen kunnen gezinnen helpen op allerlei verschillende manieren. Zo

kunnen ze een keertje oppassen of een praatje maken wanneer je eventjes niet zo lekker in je vel zit.

Het eerste onderwerp waar ik het graag met u *naam jeugdige, ouder/ verzorger* over zou willen hebben is hoe uw sociale netwerk, denk hierbij dus aan familie, vrienden en de buurt is betrokken in de hulp die u kreeg van Community Support.

A. Hoofdvraag: Op welke manier wordt het sociale netwerk betrokken binnen de interventie volgens jeugdigen/ ouders/ verzorgers?

1. Mijn eerste vraag is: Zijn er wel eens mensen uit uw sociale netwerk betrokken tijdens de hulp die u van Community Support kreeg?

Doorvraag: Wie zijn er precies betrokken in de hulp? *Op meerdere gebieden doorvragen, zowel vrienden, familie als de buurt.*

Doorvraag: Met welke dingen hebben deze personen u geholpen?

Doorvraag: Wie heeft bepaald wie er betrokken werd tijdens de hulp?

Doorvraag: Hoe is er bepaald wie er betrokken werd tijdens de hulp?

Doorvraag: Op welke manier zijn deze mensen benaderd om mee te helpen?

Binnen Community Support wordt er vaak gewerkt met wat zij noemen een *steungroep*. Dit zijn een groep mensen uit de familie, vrienden, de buurt die op vaste tijden elkaar ontmoeten en samenwerken om gezinnen te helpen in de begeleiding van Community Support.

2. Hebt u gewerkt met zo'n groep mensen?
3. Hoe werd bij u deze groep mensen genoemd?
4. Wie zaten er in uw *benaming steungroep*?

Doorvraag: Met welke dingen hebben zij u geholpen?

Doorvraag: Wie heeft er bepaald wie er in de *benaming steungroep* zaten?

Doorvraag: Hoe hebben jullie bepaald wie er in de *benaming steungroep* zaten?

Doorvraag: Hoe zijn deze personen gevraagd om mee te denken in de *benaming steungroep*?

5. Hoe heeft de begeleider van Community Support u geholpen om mensen uit uw sociale netwerk te betrekken?

B. Hoofdvraag: Wat zijn de ervaringen van jongeren/ ouders/ verzorgers met het betrekken van het sociale netwerk binnen de interventie?

1. We hebben het net gehad over hoe uw sociale netwerk betrokken is bij de hulp. Hoe tevreden bent u over de manier waarop uw sociale netwerk betrokken is?
Doorvraag: En als u hier een cijfer voor zou mogen geven. Een 1 staat voor erg ontevreden en een 10 voor erg tevreden. Welk cijfer zou u dan geven?
Doorvraag: U geeft het cijfer X, waarom heeft u gekozen voor dit cijfer?
Doorvraag: U geeft het cijfer X, wat was er nodig geweest om van het cijfer X een cijfer X+ 1 te maken?

C. Hoofdvraag: Wat zijn volgens jongeren/ ouders/ verzorgers belangrijke bevorderende en belemmerde factoren in het betrekken van het sociale netwerk?

1. U gaf net al aan dat u *deze dingen* prettig vond aan de manier waarop uw sociale netwerk betrokken is. Zijn er nog meer dingen die u prettig vond aan de manier waarop uw sociale netwerk betrokken is bij de hulp?
Doorvraag: Waarom vond u dat prettig?
2. Waren er ook dingen die u minder prettig vond aan de manier waarop uw sociale netwerk betrokken is bij de hulp?
Doorvraag: Waarom vond u dit minder prettig?
Doorvraag: Hoe kan dit volgens u verbeterd worden?

Dan heb ik nu over dezelfde soort onderwerpen ook nog een aantal vragen voor u *naam belangrijk steunfiguur uit het sociale netwerk*.

A. Hoofdvraag: Op welke manier wordt het sociale netwerk betrokken binnen de interventie volgens belangrijke steunfiguren uit het sociale netwerk?

1. U bent betrokken geweest bij de hulp van Community Support. Met welke dingen heeft u het gezin geholpen?
Doorvraag: Op welke manier bent u gevraagd om mee te helpen?
2. Zat u in de *benaming steungroep*?
Doorvraag: Wat was uw taak binnen de *benaming steungroep*?

Doorvraag: Hoe zag het verloop van een bijeenkomst van de *benaming steungroep* eruit?

Doorvraag: Wat bespraken jullie zoal binnen de *benaming steungroep*?

Doorvraag: Op welke manier bent u gevraagd om deel te nemen aan deze *benaming steungroep*?

3. Hoe heeft de begeleider van Community Support u betrokken bij de hulp?

B. Hoofdvraag: Wat zijn de ervaringen van belangrijke steunfiguren met het betrekken van het sociale netwerk binnen de interventie?

1. We hebben het er net gehad over de manier waarop u betrokken bent bij de hulp. Hoe tevreden ben u over de manier waarop u betrokken bent bij de hulp?

Doorvraag: En als u hier een cijfer voor zou mogen geven. Een 1 staat voor erg ontevreden en een 10 voor erg tevreden. Welk cijfer zou u dan geven?

Doorvraag: U geeft het cijfer X, waarom heeft u gekozen voor dit cijfer?

Doorvraag: U geeft het cijfer X, wat was er nodig geweest om van het cijfer X een cijfer X+ 1 te maken?

C. Hoofdvraag: Wat zijn volgens belangrijke steunfiguren belangrijke bevorderende en belemmerde factoren in het betrekken van het sociale netwerk?

1. U gaf net al aan dat u *deze dingen* prettig vond aan de manier waarop u betrokken bent bij de hulp. Zijn er nog meer dingen die u prettig vond aan de manier waarop u betrokken bent bij de hulp?

Doorvraag: Waarom vond u dit prettig?

2. Waren er ook dingen die u minder prettig vond aan de manier waarop u betrokken bent bij de hulp?

Doorvraag: Waarom vond u dit minder prettig?

Doorvraag: Hoe kan dit volgens u verbeterd worden?

We hebben het net gehad over de manier waarop het sociale netwerk is betrokken bij de hulp. Nu zou ik het graag eerste met u *naam jeugdige, ouder/ verzorger* willen hebben over of uw sociale netwerk veranderd is als u terugdenkt aan voordat u hulp kreeg van Community Support.

D. Hoofdvraag: Is het sociale netwerk veranderd na de interventie volgens jeugdigen, ouders/ verzorgers?

1. Mijn eerste vraag is dan ook, is uw sociale netwerk veranderd als u terugdenkt aan voor de hulp van Community Support?

Doorvraag: Zo ja, Op welke manier?

Doorvraag: Zo ja, Waaraan heeft u gemerkt dat uw sociale netwerk veranderd is na de hulp van Community Support?

Doorvraag: Zo nee, Waaraan heeft u gemerkt dat uw sociale netwerk niet veranderd is na de hulp van Community Support?

2. Hoe tevreden bent u over de steun die u op dit moment ontvangt vanuit uw sociale netwerk?

E. Hoofdvraag: Wat zijn de ervaringen van jeugdigen/ ouders/ verzorgers met de bijdrage van de interventie aan netwerkversterking?

1. Uw vertelde net dat u aan *deze dingen* merkt dat uw sociale netwerk is veranderd na de hulp van Community Support. In hoeverre heeft de begeleiding van Community Support bijgedragen aan deze verandering in uw sociale netwerk?

Doorvraag: Zo ja, Op welke manier heeft de hulp bijgedragen?

Doorvraag: Zo nee, Waarom heeft de hulp niet bijgedragen?

2. Hoe tevreden bent u over deze bijdrage?

Doorvraag: En als u hier een cijfer voor zou mogen geven. Een 1 staat voor erg ontevreden en een 10 voor erg tevreden. Welk cijfer zou u dan geven?

Doorvraag: Waarom geeft u het cijfer X?

Doorvraag: U geeft het cijfer X, wat was er nodig geweest om van het cijfer X een cijfer X+ 1 te maken?

F. Hoofdvraag: Wat zijn volgens jeugdigen, ouders/ verzorgers belangrijke bevorderende en belemmerende factoren met betrekking tot netwerkversterking?

1. U gaf net al aan dat *deze dingen* hebben gezorgd voor uw (on)tevredenheid over de bijdrage van de hulp als het gaat om de verandering in uw sociale netwerk na de hulp.

Zijn er nog meer dingen die hebben bijgedragen aan uw (on)tevredenheid met de bijdrage van Community Support aan de verandering in uw sociale netwerk na de hulp?

Doorvraag: Waarom heeft dit bijgedragen?

2. Welke dingen zouden nog verbeterd kunnen worden in de hulp van Community Support om ervoor te zorgen dat u meer tevreden zou zijn?

Doorvraag: Hoe zou dit verbeterd kunnen worden?

Dezelfde soort vragen heb ik voor u *naam belangrijk steunfiguur uit sociale netwerk*.

D. Hoofdvraag: Is het sociale netwerk veranderd na de interventie volgens belangrijke steunfiguren?

1. In hoeverre heeft u een verandering van het sociale netwerk opgemerkt bij het gezin na de hulp van Community Support?

Doorvraag: Zo ja, Op welke manier is volgens u het sociale netwerk veranderd?

Doorvraag: Zo ja, Waaraan heeft u deze verandering gemerkt?

Doorvraag: Zo nee, Waaraan heeft u gemerkt dat het sociale netwerk niet veranderd is?

E. Hoofdvraag: Wat zijn de ervaringen van belangrijke steunfiguren met de bijdrage van de interventie aan netwerkversterking?

1. U vertelde net dat u aan *deze dingen* merkt dat het sociale netwerk van het gezin na de hulp is veranderd. In hoeverre denkt u dat de hulp van Community Support heeft bijgedragen aan de verandering in het sociale netwerk van het gezin na de hulp?

Zo ja, Op welke manier heeft de hulp bijgedragen?

Zo nee, Waarom heeft de hulp niet bijgedragen?

2. Hoe tevreden bent u over deze bijdrage?

Doorvraag: En als u hier een cijfer voor zou mogen geven. Een 1 staat voor erg ontevreden en een 10 erg tevreden. Welk cijfer zou u dan geven?

Doorvraag: Waarom geeft u het cijfer X?

Doorvraag: U geeft het cijfer X, wat was er nodig geweest om van het cijfer X een X+1 te maken.

F. Hoofdvraag: Wat zijn volgens belangrijke steunfiguren belangrijke bevorderende en belemmerende factoren met betrekking tot netwerkversterking?

1. U gaf net al aan dat *deze dingen* hebben gezorgd voor uw (on)tevredenheid over de bijdrage van de hulp als het gaat om de verandering in het sociale netwerk van het gezin na de hulp. Zijn er nog meer dingen die hebben bijgedragen aan uw (on)tevredenheid over de bijdrage van de hulp van Community Support?
Doorvraag: Waarom heeft dit bijgedragen?
2. Welke dingen zouden nog verbeterd kunnen worden in de hulp van Community Support om ervoor te zorgen dat u meer tevreden zou zijn?
Doorvraag: Hoe zou dit verbeterd kunnen worden?

Dit waren de vragen die ik wilde stellen. Zijn er volgens u, *naam jeugdige, ouder/ verzorger* nog dingen die we niet besproken hebben waarvan u wel denkt dat het belangrijk is om te noemen? En volgens u *naam belangrijk steunfiguur uit het sociale netwerk*? Dan wil ik jullie nog vragen of jullie nog tips hebben voor mij? Dit zou ik namelijk kunnen meenemen in de volgende interviews.

Het kan zo zijn dat bij het uitwerken van het interviews nog nieuwe vragen naar voren komen waar ik onvoldoende op in ben ingegaan tijdens het gesprek. Stel dat dit zo is, zou ik u hierover dan nog mogen bellen?

Dan wil ik jullie ontzettend bedanken voor jullie tijd en moeite! Hierbij het kleine bedankje.

**Community
Support.**

Informatiebrief onderzoek Community Support

Beste jeugdige/ ouder/ verzorger,

Een tijdje geleden bent u gebeld door een medewerker van Community Support met de vraag of u wilt deelnemen aan een onderzoek. Naar aanleiding van dit contact stuur ik u meer informatie over het onderzoek.

Wie ben ik?

Mijn naam is Lize van der Vegt. Een tijd geleden hebt u hulp gehad van Community Support. Op dit moment doe ik onderzoek binnen Community Support naar wat jeugdigen en ouders/ verzorgers wel of juist niet prettig vonden aan deze geboden hulp.

Wat is het doel van het onderzoek?

Door middel van dit onderzoek kan de hulp die door Community Support geboden wordt aan jeugdigen en ouders/ verzorgers verbeterd worden. Hierdoor kan de hulp beter afgestemd worden op wat jeugdigen en ouders/ verzorgers wel of juist niet prettig vinden binnen de hulp.

Welke onderwerpen komen aan bod binnen het onderzoek?

Het onderzoek richt zich op vier onderwerpen, waarover meerdere vragen worden gesteld:

- 1) Hoe zijn personen uit uw omgeving (denk hierbij aan familie, vrienden en de buurt) betrokken tijdens de hulp van Community Support?
- 2) Wat vond u hierin prettig en wat juist niet?
- 3) Is de steun vanuit uw omgeving veranderd na de hulp van Community Support?
- 4) In hoeverre heeft de hulp van Community Support bijgedragen aan deze verandering?

Wat vraag ik van u?

Om een beeld te krijgen van uw ervaring ga ik graag met u in gesprek op een plek die voor u fijn is (bijvoorbeeld thuis). Het gesprek duurt maximaal 1 uur. Wanneer u besluit mee te doen aan het onderzoek vragen wij aan u wie een belangrijk persoon uit uw omgeving (denk hierbij weer aan familie, vrienden en de buurt) is geweest gedurende de begeleiding van Community Support. Als u het goed vindt, vragen wij of u deze persoon wil uitnodigen om ook mee te doen in het gesprek. Het gesprek zal gezamenlijk met deze persoon gevoerd worden.

Wat krijgt u ervoor terug?

De medewerkers van Community Support en ik zullen erg dankbaar zijn voor uw deelname aan het onderzoek om onze zorg te verbeteren. Daarnaast ontvangt u een klein bedankje na afloop van het gesprek.

Uw rechten

Als laatste is het belangrijk te weten dat alles wat u zegt binnen het gesprek alleen gebruikt wordt voor het onderzoek. Alles wordt vertrouwelijk verwerkt. Dat houdt in dat niemand bij het lezen van het onderzoek kan zien wat u precies geantwoord hebt op de vragen die ik gesteld heb. Daarnaast mag u op elk moment zeggen dat u niet meer wilt deelnemen aan het onderzoek. Ook mag u dingen die u gezegd hebt tijdens het gesprek laten verwijderen. Na het gesprek mag u lezen wat ik op papier heb gezet.

Vragen?

Als u verder nog vragen hebt dan kunt u die stellen bij een medewerker van Community Support of bij mij. Mijn email-adres staan onder aan deze brief vermeld.

Hoe nu verder?

Over een week zal een medewerker van Community Support u opnieuw bellen om te vragen of u wilt meedoen aan het onderzoek.

Alvast ontzettend bedankt voor uw hulp!

Lize van der Vegt

L.van.der.vegt@student.rug.nl

Bijlage 3 Informatiebrochure

Community Support.

In deze folder leest u meer informatie over het onderzoek om zo een beslissing te kunnen maken of u wilt deelnemen aan dit onderzoek.

HET ONDERZOEK

WIE BEN IK?

Mijn naam is Lize van der Vegt en voor Community Support doe ik onderzoek.

WAT WORDT ER PRECIËS ONDERZOEKT?

Binnen Community Support wordt er onderzoek gedaan naar wat jongeren en gezinnen wel en juist niet prettig vinden aan de hulp die zij hebben gekregen van Community Support.

WAAROM WORDT DIT ONDERZOEK GEDAAN?

Door dit onderzoek kan de hulp die Community Support geeft aan gezinnen en jongeren verbeterd worden.

HOE WORDT HET ONDERZOEK GEDAAN?

Door een gesprek van maximaal een uur te voeren over uw ervaringen op een plek die u het meest prettig vindt (bijvoorbeeld thuis).

- Alles wat u zegt binnen het gesprek wordt alleen gebruikt binnen dit onderzoek.
- Er wordt vertrouwelijk gewerkt. Dat houdt in dat niemand bij het lezen van het onderzoek kan zien wat u precies gezegd hebt. De onderzoeker vertelt ook niks verder door aan anderen over wat u hebt gezegd.
- Op elk moment kunt u beslissen niet meer mee te willen doen aan het onderzoek.
- Dingen die u hebt gezegd in het gesprek mag u laten verwijderen.
- Na het gesprek mag u lezen wat ik geschreven heb.

RECHTEN

VRAGEN?
ALS U NOG VRAGEN HEBT KUNT U DIE STELLEN BIJ EEN MEDEWERKER VAN COMMUNITY SUPPORT OF BIJ MIJ.

E-MAIL:
L.VAN.DER.VEGT@STUDENT.RUG.NL

Bijlage 4 Informed consent verklaring

Community Support.

Toestemmingsverklaring deelname aan onderzoek naar de ervaringen van gezinnen met de interventie Community Support.

- Ik heb genoeg informatie gekregen over het doel, de werkwijze en de gevraagde tijdsinvestering van het onderzoek.
- Ik weet dat ik de mogelijkheid heb om mijn deelname aan het onderzoek op elk moment stop te zetten en informatie over mijzelf uit het onderzoek te laten verwijderen.
- Ik neem op vrijwillige basis deel aan het onderzoek.
- Ik weet dat er toestemming voor geluidsopnames moet worden gevraagd en dat ik het gebruik hiervan mag weigeren.
- Ik begrijp dat alle informatie die door middel van het interview naar voren komt geheel anoniem en vertrouwelijk wordt verwerkt. Daarbij kan niemand bij het lezen van het onderzoek zien wat ik precies geantwoord heb op de vragen die gesteld zijn in het interview.
- Ik weet dat alle informatie beveiligd wordt opgeslagen.
- Ik begrijp dat alle informatie die door middel van het interview naar voren komt alleen binnen het onderzoek wordt gebruikt.
- Ik heb elke vraag die ik had over het onderzoek kunnen stellen.

Voor akkoord,

Plaats en datum

Plaats en datum

Naam en handtekening deelnemer

Naam en handtekening onderzoeker

Bijlage 5   Codeboek

1. Achtergrond
  - a. Definitie ‘sociaal netwerk’
2. Betrekken van het sociale netwerk binnen de interventie
  - a. Betrokken personen
    - i.   Wie zijn er betrokken
    - ii.   Wie heeft er bepaald wie er betrokken werd
    - iii.   Hoe is er bepaald wie er betrokken werd
  - b. Steungroep
  - c. Rol begeleider in het betrekken van het sociaal netwerk
3. Ervaringen met het betrekken van het sociale netwerk binnen de interventie
  - a. Bevorderende factoren
  - b. Belemmerende factoren
4. Verandering van het sociale netwerk
  - a. Tevredenheid over ervaren steun vanuit het sociale netwerk
5. Ervaringen met de bijdrage van de interventie aan netwerkversterking
  - a. Bevorderende factoren
  - b. Belemmerende factoren